

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Zuzana Mazancová

**Jazyková správnost a stylová vhodnost
z hlediska funkčního stylu publicistického
v elektronické variantě novin (na materiálu
iDNES)**

Bakalářská práce

Praha 2008

Autor práce: **Zuzana Mazancová**

Vedoucí práce: **PhDr. Otakar Šoltys, CSc.**

Datum obhajoby: **2008**

Bibliografický záznam

MAZANCOVÁ, Zuzana. *Jazyková správnost a stylová vhodnost z hlediska funkčního stylu publicistického v elektronické variantě novin (na materiálu iDNES)*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Ústav komunikačních studií a žurnalistiky, 2008. 55 s. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Otakar Šoltys, CSc.

Anotace

Bakalářská práce „Jazyková správnost a stylová vhodnost z hlediska funkčního stylu publicistického v elektronické variantě novin (na materiálu iDNES)“ se zabývá srovnáním hlavních rysů elektronické a tištěné varianty deníku Mladá fronta DNES.

První část práce je věnována obecné charakteristice elektronických a tištěných novin. Pozornost je soustředěna na rozdíly týkající se formátu a vzhledu, přístupnosti a přizpůsobivosti, bezprostřednosti, hypertextových odkazů a interaktivity. Dále je zde čtenáři nabídnuto dělení internetových periodik. V neposlední řadě tato část práce pojednává o jazyce internetové žurnalistiky a rovněž o vztahu textu a obrazu na internetu.

Ve druhé části práce jsou tyto teoretické poznatky aplikovány na analýzu internetového zpravodajského portálu iDNES a tištěného deníku MF DNES. Analyzovaný vzorek, získaný řízeným výběrem s frekvencí dvě vydání týdně po dobu jednoho měsíce, poukazuje na hlavní rozdíly mezi internetovou a tištěnou verzí daného periodika.

Klíčová slova

Aktualizace, hypertextový odkaz, informace, interaktivita, internet, rubrika, zpráva.

Keywords

Hyperlink, information, interactivity, internet, news, section, update.

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia.
3. Práce má rozsah 52 normostran (94 tisíc znaků s mezerami) bez anotací a příloh.

V Praze dne 18.5.2008

Zuzana Mazancová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem osobám, které mě při psaní této práce podporovaly, zejména pak vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Otakaru Šoltysovi, CSc. a rovněž Bc. Věře Duchovské, která mi pomohla s korekturou práce.

Obsah

ÚVOD	7
1. CHARAKTERISTIKA ELEKTRONICKÝCH A TIŠTĚNÝCH NOVIN	8
1.1. Rozdíly mezi tištěnými a elektronickými novinami	8
1.1.1 Formát a vzhled.....	8
1.1.2 Obsah informací.....	10
1.1.3 Přístupnost a přizpůsobivost	10
1.1.4 Bezprostřednost.....	12
1.1.5 Hypertextové odkazy.....	12
1.1.6 Interaktivita	14
1.1.7 Cena	16
1.2. Dělení internetových periodik	16
1.3. Jazyk internetové žurnalistiky.....	16
1.4. Text a obraz na internetu.....	17
2. SROVNÁNÍ ELEKTRONICKÉ A TIŠTĚNÉ VERZE IDNES	19
2.1 Formát a vzhled.....	19
2.2 Přístupnost a přizpůsobivost	19
2.3 Hypertextové odkazy na zpravodajském portálu iDNES.....	21
2.3.1 Úvodní strana	21
2.3.2 Jednotlivé rubriky.....	23
2.3.3 Jednotlivé články	26
2.3.4 Srovnání s tištěnou verzí MF DNES.....	27
2.4 Interaktivita	29
2.5 Jazyk tištěné a internetové žurnalistiky	30
2.6 Text a obraz na zpravodajském portálu iDNES a v Mladé frontě DNES	35
2.6.1 Titulní strana	35
2.6.2 Jednotlivé články	36
ZÁVĚR	42
SUMMARY	45
PRAMENY A LITERATURA	46
SEZNAM PŘÍLOH	49
PŘÍLOHY	50

Úvod

V současné době vlastní většina významných periodik rovněž internetové stránky, na nichž publikuje alespoň část svých zpráv a článků. U některých periodik jsou internetové stránky přinejmenším stejně důležité jako jejich tištěná verze, neboť zde mohou být nové zprávy publikovány na rozdíl od tištěných periodik i několikrát denně. Tato periodika tak nabízejí svým čtenářům prostřednictvím internetu aktuálnější informace.

Běžný uživatel internetu si může povšimnout faktu, že odlišnost internetových verzí jednotlivých deníků či magazínů od jejich tištěných předchůdců nespočívá jen v možnosti častější aktualizace. Jako přednost internetových periodik může být chápána rovněž možnost propojovat jednotlivé zprávy a články pomocí hypertextových odkazů, interaktivita či doplňování textů různými multimediálními soubory.

Na druhé straně zde ovšem zůstávají tištěná periodika, pro něž hovoří především jejich tradice a zakotvenost v životě čtenářů. Četba denního tisku představuje pro mnohé jedince určitý rituál, který může četba on-line zpráv v dnešním světě, v němž se stal internet již téměř samozřejmostí, nahradit jen s obtížemi.

Stejně jako se tištěná periodika snaží v rámci možností držet krok se svými internetovými verzemi (čtenáře mohou lákat např. na atraktivní grafiku), rovněž tyto internetové verze se do jisté míry drží tradice zavedené tiskem – může jít např. o shodné pojmenování rubrik. Srovnávání tištěných a internetových periodik se tedy nemusí omezovat na popis rozdílů mezi nimi, ale může zohlednit rovněž jejich vzájemné vztahy.

Tato bakalářská práce si klade za cíl popsat hlavní charakteristické rysy tištěných a internetových periodik. Budeme se zabývat rysy formálními i jazykovými, třebaže do jazykové oblasti zde bude spadat především strukturace internetových a tištěných textů. Teoretické poznatky budou uplatněny při textové a sémiotické analýze vzorku z internetového zpravodajského portálu iDNES a jeho tištěného protějšku MF DNES.

Analyzovaný vzorek byl získán řízeným výběrem s frekvencí dvě vydání týdně (úterý a sobota) po dobu měsíce listopadu 2007. Analyzovali jsme příslušná vydání Mladé fronty DNES a rovněž články publikované v odpovídajících dnech na portálu iDNES. Zde je třeba podotknout, že některé články odpovídající analyzovaným

článkům z MF DNES byly na internetu publikovány s určitým časovým odstupem, ale i přesto byly do analýzy zařazeny.

1. Charakteristika elektronických a tištěných novin

1.1. Rozdíly mezi tištěnými a elektronickými novinami

Šmíd (2001: 98) poznamenává, že pro internetovou žurnalistiku platí především ve věci jejího obsahu v zásadě stejná pravidla jako pro žurnalistiku v tisku, rozhlase a televizi. Specifická forma, do níž se žurnalistický produkt v digitálním multimediálním prostředí převádí, jakož i způsob jeho distribuce, má ovšem vliv na metody práce internetového žurnalisty a rovněž na vnitřní obsah internetového zpravodajství.

Šmíd (2001: 101) dále uvádí, že nemá-li být internetová žurnalistika pouhým převedením žurnalistického produktu tradičních médií do elektronické podoby, měla by využívat specifiky internetového prostředí, jež se projevuje především v hypertextovém formátu internetové zprávy a ve způsobu její distribuce, tj. v její dostupnosti v čase a prostoru.

Burnett a Marshall (2003: 153) definují digitální zprávy jako zprávy sjednocené do multimediální prezentace šířené prostřednictvím internetu. Digitální zprávy jsou charakterizovány zejména relativně krátkou životností, bezprostředností a možností propojení s jinými zdroji.

Gunter (2003: 65) uvádí, že vzhledem k dynamické povaze technologie, která je základem produkce a distribuce elektronických novin, a k rozdílným formátům elektronických a tištěných novin, je možno identifikovat několik důležitých rozdílů mezi těmito dvěma typy novin.

Internetová technologie umožňuje poskytovat více informací než tištěná média a tyto informace jsou také na vyšší úrovni. Hlavní rozdíly spadají do oblastí formátu a vzhledu, objemu informací, přístupnosti a přizpůsobivosti, bezprostřednosti, hypertextových odkazů, interaktivity a ceny.

1.1.1 Formát a vzhled

Podle Guntera (2003: 65) mohou být elektronické noviny čteny na malé obrazovce v horizontálním posuvném formátu, zatímco informace v tradičních tištěných novinách jsou uspořádány vertikálně na rozsáhlých stranách. Celou takovou stranu je možné zhruba si prohlédnout během několika vteřin; při čtení elektronických novin na

obrazovce počítače je to obtížnější, ačkoliv internetové noviny obvykle obsahují rejstřík odkazů na jiné stránky a související zprávy. Elektronické noviny mohou zprávy doplňovat multimediálními soubory, zatímco čtenáři tradičních novin jsou omezeni pouze na informaci na dané stránce.

Burnett a Marshall (2003: 165) poznamenávají, že text a fotografie tvoří osu zpravodajských internetových stránek, neboť je lze ve srovnání s jinými typy souborů rychleji zobrazit.

Multimediální prezentace zahrnuje nejen text a fotografie, ale také zvukové a audiovizuální materiály. Noviny, které nemají dostatek zkušeností v těchto oblastech prezentace zpráv, nemohou úspěšně konkurovat internetovému televiznímu zpravodajství produkovanému zavedenými společnostmi, např. BBC a CNN. Vzhledem k vývoji trhu s internetovým zpravodajstvím je možno v budoucnosti očekávat propracované multimediální formáty, je však otázka, zda budou v reakci na konkurenci televizních zpravodajských organizací a nových internetových portálů tradiční noviny takové služby poskytovat. Noviny by mohly usilovat o spolupráci s organizacemi, které vlastní multimediální know-how (Gunter 2003: 66).

Burnett a Marshall (2003: 155) uvádějí, že v počátcích vývoje digitálního zpravodajství se uživatelům na posuvné obrazovce zobrazovala jen jedna zpráva a ne více zpráv současně. Čtenáři však dávají přednost novějšímu uspořádání textu a fotografií doplněnému případně videem, které se více podobá tradičním novinám. Důvodem je fakt, že klasický formát novin a jeho funkčnost je většině čtenářů dobře známá. Čtenáři jsou srozuměni s uspořádáním jednotlivých rubrik (zprávy z domova, sport, zábava atd.) a mají různá očekávání spojená s jejich obsahem. Novinový formát umožňuje rychlé prohlédnutí titulků i dílčích zpráv, a proto odkazy na další informace často nejsou nutné. Uspořádání zpráv, zejména se začleněním fotografií a videoklipů, vytváří pro čtenáře zajímavý a rozmanitý informační prostor. Za součást této internetové verze novin jsou považovány rovněž reklamy.

Šmíd (2001: 104) poznamenává, že vstupní stranu internetového periodika není vhodné „natahovat“ přes několik obrazovek, ačkoliv její značnou část mnohdy zabírají reklamní bannery sponzorů a musí zde být umístěny základní informace o dané webové stránce včetně některých interaktivních služeb (vyhledavače, hlasovací panely, kontaktní adresy pro zpětnou vazbu apod.).

Orientaci v internetovém periodiku může do jisté míry usnadnit využití rámců (*frames*), u nichž se postranní pruh obrazovky nemění a neustále čtenáře odkazuje

k jednotlivým rubrikám. Obsah těchto rubrik může být přístupný již pouhým dotekem kurzoru myši počítače jako tzv. praporečkové (*fly-out*) menu. Nestačí-li k základní orientaci v internetovém periodiku využití rámců, je vhodné nabídnout čtenáři na úvodní straně odkaz na jednoduchou, hierarchicky strukturovanou mapu celého webového místa.

Do každé internetové stránky lze rovněž zakomponovat podprogramy (*applety*), které do ní vnesou některé dynamické prvky (animovaná grafika, pohyblivé obrázky atd.). Čtenář internetového periodika, které obsahuje velké množství technických vymožeností, však často musí dlouho čekat, než se mu natáhnou data příslušné stránky, případně se k nim nemusí vůbec dostat.

1.1.2 Obsah informací

Gunter (2003: 66) uvádí, že jedním z hlavních aspektů internetových publikací je jejich schopnost uveřejnit rozsáhlejší obsah, který zajišťuje širší pokrytí zpráv, neomezené prostorem ani časem. Dalším důležitým rysem internetových publikací je fakt, že umožňují čtenářům, aby vyhledali starší vydání a internetové archivy. V tradičních novinách je novinář omezený dostupným prostorem, a proto může být donucen ke krácení zpráv. Obsah tištěných novin může být aktualizován pouze v dalším vydání. Aktualizace internetového zpravodajství je jednodušší a může být uskutečňována průběžně.

Ve srovnání s tradičními novinami internetová vydání obvykle obsahují „přidanou hodnotu“, která zvyšuje množství a kvalitu poskytovaných zpráv. Noviny mohou prostřednictvím internetu zprostředkovat komplexnější pokrytí aktuálního zpravodajství a poskytnout rozsáhlejší doplňující informace prostřednictvím odkazů na archivy zpráv. Některé internetové zpravodajské služby vytvářejí zvláštní sekce věnované aktuálním tématům, které čtenářům umožňují lepší pochopení klíčových problémů. Tištěná vydání nemohou takovým službám věnovat dostatečný prostor.

1.1.3 Přístupnost a přizpůsobivost

Šmíd konstatuje, že „největší síla internetové žurnalistiky a jejích produktů je především v dostupnosti internetových periodik v prostoru a čase. Žádné jiné médium nepřekonává prostorové hranice tak snadno jako internet.“ (2001: 106)

Čtenáři tak mohou mít k českým internetovým periodikům přístup i v zahraničí. Tuto univerzálnost přístupu by měl jejich vydavatel zohledňovat a svým čtenářům by

měl nabídnout různé varianty kódování textu tak, aby jeho text byl čitelný v nejrůznějších hardwarových i softwarových prostředích.

Celosvětový univerzální charakter internetové komunikace poskytuje internetové žurnalistice rovněž možnost mít své dopisovatele nebo stále redakční spolupracovníky na celém světě. Vzhledem k tomu, že tito přispěvatelé jsou schopni při minimálních nákladech pravidelně přispívat do příslušného periodika, každé internetové periodikum může informovat o událostech a jevech v perspektivě přesahující lokální rozměr.

Ještě významnějším prvkem internetové žurnalistiky je její disponibilita v čase. Navštěvovanost zpravodajských webových stránek výrazně roste v případě nějaké významné události se širokým dopadem. Internet zprostředkovává v reálném čase přenos zvuku i obrazu a autor může okamžitě aktualizovat své texty v těsné návaznosti na průběh událostí. Tyto aktuální zprávy se dají rovněž zpětně zobrazit na monitoru počítače.

Na rozdíl od přímých přenosů rozhlasu a televize, které sice mohou v reálném čase aktualizovat informace o události, ale nemohou se podrobně vracet k již sděleným informacím, v internetovém zpravodajství si můžeme vždy přečíst poslední zprávu vypovídající o aktuálním stavu. Zároveň zde máme možnost ohlédnout se na předchozí vývoj události odkazem na starší zprávy.

Gunter (2003: 67) uvádí, že pro majitele počítače a internetového připojení jsou internetové noviny dostupné kdykoliv a kdekoliv, zatímco tištěné noviny jsou uváděny do oběhu v určité dobu a čtenář se musí vydat na určité místo, aby je získal. Pro čtení tištěných novin si však čtenář nemusí pořizovat žádné speciální zařízení. Tištěné noviny mohou být rovněž čtenářem přemístovány, ale jejich internetový protějšek může být čten pouze na počítači s připojením k internetu. Většina čtenářů je zvyklá číst zprávy z tištěné stránky spíše než z obrazovky. Počítač se rovněž může rozbít nebo být napaden virem.

Internet nejen zvyšuje dostupnost zpravodajství pro veřejnost, ale nabízí také možnost přizpůsobení zpráv čtenáři. Čtenáři tak mají teoreticky větší kontrolu nad zprávami, které přijímají. Tohoto cíle může být dosaženo několika způsoby. Čtenáři mohou požadovat pouze zprávy z některých rubrik (sport, politika, zábava), které jim budou doručeny e-mailem. Dokonalejší systémy umožňují vytvořit si podrobný uživatelský profil, na jehož základě bude čtenář získávat relevantní zprávy. Jiná metoda přizpůsobení zpráv uživateli spočívá ve vytvoření funkcí, pomocí nichž může uživatel zadat osobní údaje a obdržet informace odpovídající stanoveným podmínkám. Dopravní

zpravodajská služba přizpůsobená uživateli mu může například poskytovat informace o dopravní situaci v různých částech země upravené podle jeho osobních potřeb.

Přizpůsobené internetové zpravodajské služby jsou nabízeny internetovými vyhledávači i zpravodajskými organizacemi.

Burnett a Marshall (2003: 157) upozorňují na riziko, že příliš úzce vymezený uživatelský profil potlačí prvotní funkci zpráv, když vyloučí všechny zprávy kromě těch, které jsou v tomto profilu definované. Čtenář proto nemusí obdržet žádné potenciálně zajímavé zprávy, a nezíská tak potřebné informace k tomu, aby se mohl plně účastnit života v místní, národní a mezinárodní společnosti.

1.1.4 Bezprostřednost

Podle Guntera (2003: 68) spočívá největší výhoda internetových novin ve vysoké frekvenci jejich aktualizace, která může být uskutečněna kdykoliv. Internetové noviny nejsou omezovány uzávěrkami a distribučními harmonogramy. Editor nebo redaktor dané rubriky internetových novin může během celého dne zprostředkovávat obsah doplněný o aktuální informace. Bezprostřednost je nicméně omezena prací, kterou je nutno vynaložit na zveřejnění textů.

Nevýhodou zaměření se na bezprostřednost může být nedostatek času na důkladné ověření faktů. Touha po co nejrychlejší publikaci zpráv na úkor dostatečné analýzy může mít za následek neúplnost zpravodajství.

1.1.5 Hypertextové odkazy

Marešová definuje hypertext jako „skupinu textů, které jsou mezi sebou propojeny pomocí odkazů (linků), což umožňuje čtenáři procházet textem nelineárně, bez striktně definovaného počátku, konce i sledu textu.“ (Marešová 2006). Podle autorky se čtenáři spoléhají na to, že jim struktura textu pomůže rozhodnout, který aspekt textu je nejdůležitější, a odpoví jim tak na otázku, jak mají rozvrhnout svou pozornost během čtení. Čtenáři počítají s tím, že autor textu vybere námět, vymezí pořadí epizod a bude užívat konvenčních promluvových nápověd. V textu uplatňujícím hypertextovou strukturu je ovšem čtenář nucen lokalizovat potřebnou informaci a uvádět ji do vztahu s jinými fakty v síti, často bez pomoci tradiční struktury nebo vyprávěcích stimulů. Přesto se i u hypertextových struktur podobně jako u lineárních textů postupně ustálila řada forem či vzorců.

Základem hypertextu jsou *nody* (uzly) a *linky* (*hyperlinky*, hypertextové odkazy). Nody jsou informační jednotky, které se mohou lišit velikostí a obsahem, ale musejí být uzavřené, srozumitelné samy o sobě. Každý nod by měl představovat vnitřně koherentní bod v textu. Podle lokalizace v textu lze rozlišovat nod interní (autorský), v němž link vede k jiným nodům uvnitř daného autorského textu, a nod externí, u něhož hypertextový odkaz vede k textům jiných autorů kdekoliv v internetové síti. Tento typ je v podstatě analogický k poznámkám pod čarou v tištěném textu.

Miall (1997) uvádí následující typy nodů: úvod, přehled, závěr, argument, příklad a kontext. Rozlišuje rovněž několik druhů linků. Strukturální link nabízí celkový přehled a představuje výchozí bod; může jít např. o úvodní stranu nebo o mapu dané internetové stránky. Interní link může odkazovat buď uvnitř daného dokumentu, nebo k oddělenému nodu, tedy k textu nebo grafice, které tvoří součást daného dokumentu. Autor dále zmiňuje grafické linky, reference, externí linky a také hypertextové odkazy „vpřed“ a „zpět“. Odkazy dělí rovněž podle jejich směru na vertikální („zoom in“ a „zoom out“) a horizontální (asociační, logické); podle umístění nabízí dělení na implicitní (jako hypertextový odkaz slouží slovo nebo věta, které tvoří součást textu) a explicitní (hypertextový odkaz tvoří doplnění textu).

Šmíd (2001: 101) uvádí, že hypertext umožňuje svým systémem odkazů členění informačních souborů do dalších jednotlivých bloků, o jejichž výběru a posloupnosti čtení si čtenář rozhoduje sám. Hypertext rovněž umožňuje využívat multimediálnost digitálního prostředí počítače tím, že kterýkoli z těchto bloků může obsahovat zvukovou nebo audiovizuální informaci.

Jazyk HTML (*Hypertext Mark-up Language*) umožňuje internetovému žurnalistovi vytvářet v textu odkazy na jiné bloky textu a na další zdroje informací v rámci celého webu a zároveň mu nabízí i různé možnosti grafického zobrazení celé zprávy. Při koncipování celého internetového periodika i jednotlivých zpráv by měl internetový žurnalista vycházet z formátu počítačového monitoru, jehož prostřednictvím se informace dostávají ke čtenáři.

Internetový žurnalista může pomocí hypertextu čtenáře odkázat na zdroje a prameny, z nichž zpráva vychází. Může je buď sám umístit na své webové stránky (např. celý rozhovor se zdrojem, z něhož zpráva využívá jen část), nebo na ně může čtenáře upozornit hypertextovým odkazem (encyklopedické odkazy, relevantní dokumenty, které jsou k dispozici on-line, celé texty materiálů, z nichž je citováno, odkazy na jiná média atd.).

Čtenář internetového zpravodajství může být kdykoliv nasměrován k archivním souborům uloženým v počítačové paměti, které jsou okamžitě k dispozici.

„Téměř neomezená možnost rozšiřování základního rozsahu zpravodajské informace však s sebou přináší jiný závažný problém on-line žurnalistiky, a to – jak čtenáře na formátu obrazovky počítačového monitoru orientovat ve struktuře celého e-zinu, a jak ho informovat o tom, s čím se může setkat na tom kterém hypertextovém odkazu.“ (Šmíd 2001: 103)

Třídění žurnalistických materiálů do příslušných rubrik a podmnožin souborů vyžaduje schopnost rozeznat, co je pro cílového čtenáře podstatné a jak spolu jednotlivé materiály tematicky a významově souvisejí. Podle toho je třeba zvolit hierarchii odkazů a jejich formu tak, aby pomáhaly čtenářově orientaci. Obvykle stačí několik odkazů, které rozšiřují perspektivu pohledu na daný jev či událost a v nichž se informace neopakují.

Podle Guntera (2003: 69) jsou hypertextové odkazy součástí podstaty internetu. Již pojem „sít“ implikuje vnitřní propojení mezi jednotlivými stránkami, které spojuje. Mnoho novin se zdráhá uvádět ve svých zprávách odkazy na externí stránky, zatímco jiné jsou odváznější. V kontextu zpravodajství hypertextové odkazy spočívají v propojení aktuálních zpráv a jiných souvisejících příběhů. Hypertextové odkazy umožňují čtenářům „prokliknout se“ k tomuto dalšímu obsahu, který může být umístěn na stejné internetové stránce nebo na jiném serveru. Tyto odkazy dávají konzumentům zpráv možnost získat více informací o dané události, poučit se o jejím historickém pozadí a o dalších souvisejících zprávách, a získat tak širší a rozmanitější soubor pohledů na dané téma.

Mediální zpravodajské organizace, jako např. APBNews (www.APBNews.com) vytvořily internetové služby zaměřené na zprostředkovávání rozmanitých kontextových informací z různých zdrojů, týkajících se určitých zpravodajských témat.

Internetové stránky skládající se pouze z aktivních hypertextových odkazů se nazývají *portal sites*. Tyto stránky tvoří vstupní bránu k jiným stránkám zabývajícím se daným tématem. Hlavní internetové vyhledávače obsahují hypertextový seznam novin a jiných zpravodajských serverů.

1.1.6 Interaktivita

Gunter (2003: 70) konstatuje, že internetová technologie umožňuje mnohem větší komunikační tok než jakékoliv jiné médium. Tato komunikace je téměř

bezprostřední a klade důraz na interakci, která je mnohem dynamičtější než v psané korespondenci. Interaktivita na internetu zahrnuje diskusní fóra s komentáři čtenářů k různým tématům; na jednotlivé komentáře lze odpovídat individuálně nebo veřejně. Čtenář může svůj komentář adresovat autorovi článku, který je ochoten odpovídat na e-mailové dotazy, a čtenář nebo novinář může přispět svým komentářem do veřejné diskuse.

Internetové aplikace, mezi které patří e-mail a chat, poskytují čtenářům a zaměstnancům novin možnosti k interaktivní výměně názorů.

Mnozí novináři se však zdráhají zveřejnit své e-mailové adresy, neboť se obávají zahlcení zprávami od čtenářů. Třebaže interaktivita může být v novinářské oblasti považována za krok vpřed, mnoho novinářů přiznává, že na e-maily nestihá odpovídat. Další problém může vyplývat z využívání interaktivních prvků čtenáři ke zveřejňování nevhodných (výhrušných, nenávistných, urážlivých apod.) zpráv.

Podle Burnetta a Marshalla (2003: 156) internetová diskusní fóra přinášejí spíše úzké zaměření na konkrétní témata než široký záběr událostí. Zprávy v daném fóru jsou zasílány jeho čtenářům a zároveň příspěvatelům. Autorství a čtení zpráv je zde propojeno a role redaktora se omezuje na moderování fóra. V tradičních novinách jsou role naopak jasně rozděleny – autor píše zprávy, redaktor z nich některé vybere a čtenář si zprávy čte.

Šmíd (2001: 105) uvádí, že ostatní média interaktivitu využívají jen obtížně a pouze ve výjimečných případech (rozhlasové a televizní pořady, do nichž telefonicky vstupují posluchači a diváci). Internetovou žurnalistiku obohacuje zejména možnost získat okamžitý ohlas, tj. zpětnou vazbu, na zveřejněný materiál prostřednictvím elektronické pošty či diskuse, která se může stát doplňkem zveřejněného žurnalistického materiálu. Někdy je čtenáři rovněž umožněno, aby na základě bodové stupnice veřejně ohodnotil kvalitu či popularitu publikovaného materiálu. Čtenář obvykle také může tento materiál poslat na jakoukoliv adresu elektronické pošty či si nechat zobrazit tzv. *print* verzi příslušné internetové stránky, tedy verzi, která pro potřeby tisku vynechává veškeré reklamy a další prvky nevztahující se k hlavnímu materiálu.

Specifickou formou internetové žurnalistiky jsou interview s nějakou osobností, které kladou dotazy přímo internetoví uživatelé, a to prostřednictvím elektronické pošty či tzv. *chat boardu*. Taková internetová diskuse je čtenářům dostupná v plném znění také po jejím skončení.

1.1.7 Cena

Gunter (2003: 72) uvádí, že internetové noviny obvykle stojí méně než noviny tištěné. Na jejich produkci není potřeba papír ani inkoust. Nevyžadují žádné místo k uskladnění ani dopravní prostředky zajišťující každodenní distribuci předplatitelům nebo do novinových stánků. Internetové noviny jsou tedy v mnoha ohledech ekonomičtější než jejich tištěné protějšky.

1.2. Dělení internetových periodik

Šmíd (2001: 99) definuje internetová periodika jako periodicky obnovované webové stránky informačního charakteru připravované amatéry či profesionály a nabízí jejich dělení do tří skupin.

První skupinu tvoří kopie či „zrcadla“ již existujících médií, jejichž verze je pouze převedena do digitální podoby a umístěna na internet. Dále lze rozlišovat internetové odnože již zavedených médií, které v porovnání s původní verzí přinášejí nové obsahy a využívají multimediálních možností internetové žurnalistiky; v praxi se jim někdy říká on-line suplementy. Do poslední skupiny patří periodika, která jsou vytvářena výhradně pro umístění na internetu.

O tom, zda se webová stránka stane médiem masové komunikace, nebo zůstane pouhou interpersonální komunikací v prostředí internetu, rozhoduje širší komunikační kontext (např. téma sdělení, jeho veřejný charakter, periodicita, aktualizace, navštěvovanost webové stránky atd.), v němž hrají významnou roli obsahová kritéria.

Skutečnou internetovou žurnalistiku odlišuje od amatérských „novinářů“ na mnohých webových stránkách naplnění požadavků kladených na žurnalistiku, především na zpravodajství.

1.3. Jazyk internetové žurnalistiky

Šmíd (2006: 20) konstatuje, že internetová žurnalistika vyžaduje plánovité a přesné strukturování textů a rovněž respektování limitu příslušného komunikačního rozhraní, tedy většinou počítačové obrazovky.

V on-line žurnalistice má téměř klíčovou roli titulek společně s čelem zprávy (*lead* v agenturním zpravodajství) a s krátkým shrnutím zprávy (*summary*), které tištěná média používají ve formě perexu. O čtenosti internetové zprávy obvykle rozhoduje titulek a úvodní odstavec. Další text bývá zpravidla dostupný přes odkaz, na který čtenář klikne pouze v případě, že ho titulek či úvodní část zprávy zaujme.

V prostředí profesionálních zpravodajských médií, pro které je internet pouze jedním z distribučních kanálů jejich informačních služeb, se předpokládá, že titulek zprávy a její shrnutí budou šířeny ještě dalšími komunikačními kanály (elektronickou poštou, prostřednictvím SMS zpráv či jako součást datového toku digitálního rozhlasového a televizního vysílání, který se divákovi zobrazí v textové podobě na displeji nebo obrazovce). Proto je zpráva kódována do jazyka XML (*Extensible Markup Language*), který umožňuje univerzální využitelnost zprávy v rozličných komunikačních prostředcích a rozhraních. Strukturovaný dokument v jazyce XML většinou autorovi diktuje základní podobu a hierarchii textu, který by měl být srozumitelný i ve zkrácené podobě titulku a shrnutí zprávy.

Internetové prostředí v zásadě nemění pravidla kompozice zprávy, reportáže, komentáře, glosy a dalších žurnalistických žánrů, ale vymezuje je pro prostředí internetu. Jedná se především o vstupní pasáže, u nichž by měla mít přednost kompozice invertované pyramidy, případně úvod (*intro*) s vysokým stupněm místní i časové aktualizace. Z hlediska přitažlivosti zprávy není na internetu příliš vhodné otevírat text citací, otázkou či obecným analytickým poznatkem, jejichž smysl se ozřejmí teprve v další části textu. Ze stejného důvodu se nehodí ani přísně chronologická kompozice publikovaného materiálu.

Podle studie amerického Poynter Institute *The Eyetrack III* na rozdíl od tištěných médií, kde pozornost přitahují především obrázky, na webových stránkách se samostatným žurnalistickým materiálem nejprve zaujme pozornost titulek a teprve později obrázky či ilustrace (Šmíd 2006: 22). Vnímání vstupní strany se soustřeďuje na levý horní roh, kde se obvykle nachází logo a text.

Pro internetovou žurnalistiku je důležitý rovněž poznatek, že pro čtenáře jsou přitažlivější kratší odstavce. Lépe se čtou jednosloupcové články než vícesloupcové texty. Čtenáře také zaujmou články, které pod titulkem uvádějí odstavec se shrnutím celého textu napsaný tučným písmem.

1.4 Text a obraz na internetu

Lišková (2006: 50) konstatuje, že v nových médiích ztrácí písmo svou nadvládu jako médium utvářející kulturu. „Oslabuje se celistvost a vnitřní jednotnost, příznačná pro klasický psaný text. Nová média stírají tradiční hranice nejen mezi mluveností a psaností, ale i mezi verbálními a neverbálními způsoby komunikace.“ (Lišková 2006: 50). Autorka dále uvádí, že systém multimediálních textů je decentralizovaný,

nehierarchický. Psané texty v multimediálním prostředí jsou zpravidla fragmentárnější, nesamostatnější a kratší než texty publikované v tištěných médiích. Tyto internetové texty jsou kratší již proto, že obrazovka může zobrazit jen omezený prostor. Text se navíc musí o tuto vymezenou plochu dělit s obrázky a grafickými prvky.

Podle Liškové spočívá základní napětí mezi textem a obrazem v tom, že sdělují význam různým způsobem. Jazyk užívá gramatiku, která k sobě v širším smyslu vztahuje celek a část. U obrazů se tak striktně neuplatňuje vztah celku a části, ačkoliv vytvářejí jisté konvence a styly. Obrazy neformulují, nýbrž něco představují, působí ikonicky. Obrazy přeskakují jazykové hranice, a proto jsou vhodnější při komunikaci, v níž se prosazují globalizační procesy.

Písmo a obraz však mají i některé shodné rysy, např. nějakým způsobem člení plochu. To umožňuje mezi textem a obrazem četné přechody a smíšené formy, mj. loga, piktogramy apod. Řeč ztrácí svou autonomii a působí jen jako součást vizuální kompozice. Na důležitosti nabírá textový design; i typografie a *layout* konstruuji či dekonstruuji smysl. „Obrazy mohou řeč různými způsoby doprovázet, doplňovat a kontrastovat. Navzájem se kontextualizují a monosémantizují.“ (Lišková 2006: 51). Podle autorky jsou dnes obrazově-textové konglomeráty nejdůležitějšími nosiči informací v masmédiích. Čím těsněji je text s obrazem propojen, tím méně očekáváme koherenci v samotném textu.

2. Srovnání elektronické a tištěné verze iDNES

2.1 Formát a vzhled

Úvodní strana iDNES je roztažena přes několik obrazovek. Pokud čtenáře zajímají informace z nějaké konkrétní rubriky, může využít lištu s názvy jednotlivých rubrik umístěnou v horní části stránky. Celou vstupní stranu si prohlédne spíše čtenář, který nehledá žádnou konkrétní zprávu a zajímá se o nejaktuálnější informace či nejzajímavější články z celého zpravodajského portálu.

Zpravodajský portál iDNES nevyužívá rámce ani tzv. praporkové menu. Lišta s názvy jednotlivých rubrik je umístěna v horní části obrazovky. Pokud si tedy čtenář prohlíží např. názvy zpráv umístěných v rubrice Zprávy a rozhodne se přesunout se do jiné rubriky či do jedné z „podrubrik“ (např. Domáci, Zahraniční, Černá kronika, Věda a technika, média), musí se vrátit zpět do horní části obrazovky. Může rovněž využít jeden z odkazů umístěných ve spodní části stránky, kde je ovšem zastoupeno pouze pět rubrik (Doprava, Zdraví, Ekonomika, Rozhovor, Finance).

V některých rubrikách (Kultura, Ona, Mobil) je lišta s jednotlivými podrubrikami umístěna vertikálně v levé části stránky obrazovky. Pokud se čtenář ovšem přesune do nižší části obrazovky, i zde toto menu zmizí.

V případě nejasností týkajících se obsahu jednotlivých rubrik může čtenář zvolit na hlavní liště odkaz „více“ a z další nabídky vybrat odkaz „O iDNES.cz“, jehož prostřednictvím se dostane k přehledu „Servery rodiny iDNES.cz“. Zde je mu nabídnut abecedně seřazený seznam hlavních rubrik zpravodajského portálu, doplněný stručným popisem jejich obsahu.

2.2 Přístupnost a přizpůsobivost

Čtenář zpravodajského portálu iDNES si může nastavit kódování češtiny podle svého operačního systému. Na stránkách iDNES lze najít rovněž jejich textovou verzi vhodnou pro zobrazení na kapesních počítačích PDA, která neobsahuje žádné grafické prvky. Čtenář si může také přečíst aktuální zpravodajství z portálu iDNES na displeji svého mobilního telefonu pomocí prohlížeče WAP.

Server iDNES rovněž nabízí zasílání informačních SMS či MMS na mobilní telefon. Čtenář si může objednat zasílání textových zpráv z oblasti všeobecného, sportovního či ekonomického zpravodajství. Nabídka multimediálních zpráv zahrnuje

všeobecné zpravodajství, zprávy dne, sportovní zpravodajství, počasí a kombinované zpravodajství (sjednocení všeobecného a sportovního zpravodajství a počasí).

Zpravodajský portál iDNES svým čtenářům nabízí také zasílání e-mailového zpravodajství. Po zadání své e-mailové adresy si čtenář může zvolit, o jaký druh zpravodajství má zájem. V rubrikách Zprávy, Sport a Ekonomika si může vybrat mezi přehledem nejdůležitějších událostí dne a „bleskovou zprávou“, v rubrice Zprávy nabídka zahrnuje rovněž zprávy z aktuálního vydání MF DNES. Jednotlivé magazíny mají obvykle předem nastavenou frekvenci zasílání článků – přehled událostí dne (Revue), přehled nejdůležitějších událostí (Kultura), denní přehled článků (Mobil, Technet, BonusWeb), přehled článků dvakrát týdně (Ona, Xman, Zdraví, Auto, Bydlení, Cestování). Magazín Xman nabízí rovněž zasílání mimořádných zpráv. Čtenář rubriky Fincentrum si může nechat zasílat kurzovní lístek ČNB a závěrečné zprávy SPAD.

Čtenář si může vybrat i vícero rubrik, z nichž si zprávy nechá zasílat, případně si může v jednotlivých rubrikách vybrat i několik nabízených frekvencí zasílání zpráv (např. v rubrice Zprávy si může nechat zasílat přehled nejdůležitějších událostí dne, bleskové zprávy i zprávy z aktuálního vydání MF DNES). Zpravodajský portál iDNES rovněž nabízí možnost zasílání e-mailů bez diakritiky. E-mail s přehledem nejdůležitějších zpráv dne obsahuje několik titulků aktuálních zpráv, které jsou doplněny dvěma až třemi větami shrnujícími danou událost. Rovněž obsah bleskové zprávy je stručný. Mimořádná zpráva magazínu Xman je doplněna související fotografií a odkazem „více“, jehož prostřednictvím se čtenář dostane k celému článku. Pro všechny typy zasílaných zpráv platí, že chce-li čtenář mít co nejúplnější informace, musí navštívit stránky zpravodajského portálu iDNES, neboť zasílané zprávy plní skutečně pouze funkci přehledu.

Zpravodajský portál iDNES na svých stránkách uvádí rovněž kódy ve formátu RSS (*RDF Site Summary*), které umožňují umístit na internetové stránky nebo do počítače záhlaví aktuálních zpráv iDNES. RSS čtečka čtenáře vždy upozorní na aktuality ze zvolených oblastí. Stránky iDNES nabízejí rovněž různé typy poutacích boxů, jejichž zdrojový kód může zájemce vložit do svých internetových stránek. Podle typu použitého boxu se na internetových stránkách budou zobrazovat titulky několika nejaktuálnějších zpráv ze zvolené oblasti. Osoby, které na své stránky umístí poutací boxy iDNES, mohou získat možnost umístit svou vlastní reklamu na server iDNES.

2.3 Hypertextové odkazy na zpravodajském portálu iDNES

2.3.1 Úvodní strana

Hypertextové odkazy tvoří hlavní součást struktury úvodní strany zpravodajského serveru iDNES, která je rozcestníkem umožňujícím čtenáři dostat se rychle a jednoduše k informacím, jež hledá. V horní části stránky pod logem internetového periodika je umístěno menu s názvy jednotlivých rubrik, které čtenář zná již z tištěné verze MF DNES (Zprávy, Sport, Ekonomika, Kultura atd.). Vlevo se nachází ikonka iDNES.cz, sloužící k aktualizaci titulní stránky.

V levé části stránky pod hlavní lištou jsou umístěny čtyři aktuální články, které nejsou rozděleny podle jednotlivých rubrik. Titulek článku slouží zároveň jako hypertextový odkaz, pomocí něhož se může čtenář dostat k podrobnějším informacím. Pod titulkem je uvedena doba, před kterou byl článek aktualizován, a následuje začátek článku (dva až tři řádky) ukončený třemi tečkami, za nimiž se nachází explicitní hypertextový odkaz „celý článek“. Jako odkaz na daný článek slouží i fotografie umístěná vlevo vedle textu. Pokud na ní čtenář pouze přidrží kurzor myši, zobrazí se mu popisek k fotografii.

V pravé části stránky těsně pod hlavní lištou a aktuálním datem se nachází stručná předpověď počasí na nejbližší dny, která má podobu ikonek s jednoduchými meteorologickými symboly doplněných očekávanou průměrnou teplotou. Kliknutím na teplotu odpovídající požadovanému dni či na odkaz „další dny“ se čtenář dostane na stránku s podrobnější předpovědí.

O úroveň níže je čtenáři nabízen přístup do e-mailové schránky na serveru klikni.cz. Tato nabídka je grafikou sloužící jako externí reklamní link oddělena od sekce Služby, jež návštěvníkům portálu iDNES umožňuje přístup k rozmanitým službám, které ovšem nesouvisejí s hlavním obsahem daného periodika. Čtenář má možnost dostat se přes odkaz na zmíněnou sekci ke strukturálnímu linku, který představuje abecedně řazený seznam odkazů na jednotlivé služby. K některým z nich se čtenář případně může dostat přímo ze vstupní strany přes konkrétní odkazy, které jsou rozlišeny podle důležitosti a zajímavosti velikostí písma.

Další část úvodní strany je rozdělena do tří sloupců, z nichž první dva jsou vyčleněny pro jednotlivé rubriky. Pod názvy rubrik jsou uvedeny titulky jednoho až tří článků; první z nich je vždy doplněn fotografií a stručným začátkem textu. Názvy rubrik

a článků, fotografie i odkazy „celý článek“ slouží jako hyperlinky, pomocí nichž se čtenář může dostat k dané rubrice či článku.

Mezi tyto rubriky je začleněna také sekce Nejnovější, kterou si čtenář podle svého přání může kliknutím myši změnit na sekci Nejčtenější. V kategorii Nejnovější je vedle času, kdy byl článek zveřejněn, uveden jeho název. Čtenář může případně zvolit odkaz „další zprávy“, pomocí něhož se dostane na seznam všech aktuálních článků publikovaných na iDNES. Články jsou řazeny sestupně podle času zveřejnění. Čtenář si může vybrat, zda chce zobrazit všechny články, nebo jen články z konkrétní rubriky a zda jej zajímají články za posledních 6, 12, 24 nebo 48 hodin. Zvolí-li čtenář na titulní stránce kategorii Nejčtenější, zobrazí se mu pět nejčtenějších článků.

V pravém sloupci je umístěn odkaz na internetovou televizi iDNES TV doplněný hypertextovým odkazem na vybrané video. Odkaz obsahuje název videa a fotografii (výřez z konkrétního videa). Je také doplněn stručným popiskem, na nějž navazuje odkaz „přehrát video“.

Pravý sloupec dále obsahuje link na aktuální vydání tištěné verze MF DNES doplněný náhledem titulní strany, která slouží rovněž jako hypertextový odkaz. Oba tyto linky umožňují čtenáři přečíst si vybrané články z aktuálního vydání MF DNES nebo si stáhnout do svého počítače aktuální titulní stranu. Pod odkazem na tištěnou verzi deníku je umístěn externí odkaz nabízející zprostředkování předplatného.

Pod nabídkou předplatného se nachází odkaz na sekci Co vás zajímá, jehož prostřednictvím se čtenář může dostat na vyhledávací server klikni.cz. Zároveň si pod názvem této sekce může rovnou vybrat hyperlink na jedno z deseti nejvyhledávanějších témat, která jsou seřazena podle četnosti zadání do vyhledavače.

Níže v pravém sloupci je umístěn odkaz na televizi Óčko, jejíž stránka je součástí stránek iDNES. Odkaz na celou sekci je doplněn odkazem na jeden konkrétní připravovaný pořad a fotografií s ním související.

Spodní část vstupní strany je věnována blogu, který tvoří rovněž součást stránek iDNES. Čtenář si může vybrat, zda chce na úvodní straně zobrazit články z kategorie Nejnovější (doplněné časem zveřejnění), Nejčtenější (doplněné počtem přečtení) nebo Top karma (články, které čtenáři blogu hodnotí jako nejzajímavější). Čtenáři se v levé části stránky takto vždy zobrazí čtyři příspěvky autorů blogů. Pod nimi se nacházejí hypertextové odkazy „chci psát svůj blog“ a „více blogů“. V pravém sloupci jsou umístěny odkazy na další tři příspěvky, které jsou doplněny fotografiemi jejich autorů.

V pravé části stránky je umístěn odkaz na fotografický server rajče.net, doplněný „fotkou dne“ (sloužící rovněž jako grafický hypertextový odkaz, přes který si čtenář může zobrazit danou fotografii v plné velikosti), a odkazy „Ukaž svoje fotky světu!“, „další alba“ a „chci vložit svoje fotky“.

V nejspodnější části stránky jsou znovu umístěny odkazy na vybrané služby a na stránky s údaji o redakci iDNES, volných pracovních pozicích a zadávání reklamy. Toto zápatí se zobrazuje ve všech rubrikách a rovněž pod každým článkem.

2.3.2 Jednotlivé rubriky

Pokud čtenář využije kterýkoliv hyperlink odkazující na rubriku Zprávy nebo na některou ze zpráv spadajících do této rubriky, pod hlavní lištou se objeví další menu umožňující výběr jednotlivých podrubrik.

Dále je stránka rozdělena do dvou sloupců. Levý sloupec je věnován aktuálním zprávám. Většina těchto zpráv je doplněna fotografií a stručným začátkem textu; struktura hypertextových odkazů je stejná jako na vstupní straně zpravodajského portálu (jako odkaz slouží titulek článku, fotografie i text „další článek“). Pod těmito články jsou umístěny titulky pěti zpráv, které nejsou doplněny fotografií ani žádnými dalšími informacemi; jako hypertextový odkaz zde slouží pouze samotný titulek.

Pod posledním titulkem se nachází odkaz „další články“, přes který se čtenář dostane do archivu článků. Zde jsou titulky všech článků opatřeny fotografií, dvouřádkovým začátkem textu a odkazem „celý článek“. Čtenář má rovněž možnost vyhledat si články z konkrétního dne, a to buď z celého zpravodajského portálu, nebo jen z vybrané rubriky.

V pravém sloupci úvodní strany rubriky Zprávy je umístěno několik nejnovějších či nejčtenějších zpráv. Čtenář si může opět „překliknutím“ z jedné kategorie na druhou zvolit, o který druh zpráv má zájem. Pokud klikne na odkaz „tip redakci“, umístěný v kategorii Nejnovější, zobrazí se mu v pravé části stránky formulář, pomocí něhož může redakci iDNES zaslat vzkaz („nápad, námět, tip, doporučení“).

Pod sérií externích reklamních linků je v pravém sloupci umístěn odkaz na rubriku Kemele obsahující vtipy. Pod tímto odkazem se nachází vtip dne, který si může čtenář zobrazit kliknutím na samotný vtip, sloužící rovněž jako hypertextový odkaz, či na explicitní odkaz „číst vtip“. Na stránce s vtipem v plné velikosti má čtenář příležitost zobrazit si pomocí odkazů „předchozí“ a „další“ (jedná se o linky typu „zpět“ a

„vpřed“) rovněž dříve uveřejněné vtipy. V pravé dolní části vtipu je umístěn externí link na stránku autora vtipů www.kemel.cz.

Níže se nachází odkaz na internetovou televizi iDNES TV, který má stejnou strukturu jako odpovídající odkaz na úvodní straně. Pod tímto odkazem je umístěna anketa. Po kliknutí na její odkaz se čtenáři zobrazí strukturální link se seznamem všech anket. Kliknutím na jeden z odkazů „ano“ nebo „ne“ dá čtenář svůj hlas této odpovědi. V tomto okamžiku dané odpovědi přestanou fungovat jako hypertextové odkazy, pokud ovšem čtenář navštíví jinou část portálu iDNES a potom se k anketě vrátí, hlasování je mu opět umožněno.

Ve spodní části pravého sloupce se nachází rámeček věnovaný blogům. Automaticky se zobrazuje kategorie Výběr, obsahující tři vybrané příspěvky z blogů doplněné jménem autora a jeho fotografií. Jako hypertextový odkaz slouží titulek příspěvku a fotografie autora. Čtenář si může podobně jako na titulní stránce vybrat rovněž příspěvky z kategorií Nejnovější a Nejčtenější.

Spodní část úvodní strany rubriky již do dvou sloupců rozdělena není. Je zde vodorovně umístěno pět vybraných článků z různých částí zpravodajského portálu. Pod názvem rubriky, podrubriky či jiným jednoslovným označením tématu, k němuž se článek vztahuje, je umístěna fotografie a titulek článku. Všechny tyto tři prvky slouží jako hypertextové odkazy. Pomocí dvou odkazů „posunout“ s příslušnými šipkami vlevo a vpravo je možné „listovat“ přehledem těchto vybraných článků, stačí pouze podržet kurzor myši na jednom z těchto odkazů.

Výše uvedené poznatky platí pro rubriku Zprávy, uspořádání jiných rubrik je více či méně odlišné. V horní části většiny rubrik se zobrazuje pouze lišta s nabídkou jednotlivých rubrik. Jednotlivé součásti dané rubriky jsou na rozdíl od rubriky Zprávy obvykle umístěny v levém sloupci. Prostřední sloupec je věnován přehledu nejaktuálnějších článků z dané rubriky. Titulek článku s hypertextovou funkcí je doplněn fotografií (sloužící opět jako hypertextový odkaz), stručným začátkem článku a odkazem „více“. V rubrice Sport jsou odkazy na články doplněny kromě odkazu „více“ obvykle také některým z odkazů „foto“, „chat“ nebo „diskuse“, které může čtenář využít k zobrazení fotogalerie, chatu nebo diskuse související s daným tématem.

Pravý sloupec obvykle slouží k umístění drobnějších zpráv nebo jiných doplňujících informací. V rubrice Sport čtenář najde v pravém sloupci hypertextový odkaz „právě se stalo“, pod nímž jsou uvedeny stručné aktuální zprávy, dále odkaz

„euro 2008“ a s ním související „Český program“, který je uveden rovněž přímo pod tímto odkazem, atd. V rubrice Ekonomika se v tomto sloupci nacházejí mj. nejnovější zprávy, jako hypertextové odkazy slouží název této sekce i titulky jednotlivých zpráv.

Podobně jako rubrika Zprávy řeší odkazy na jednotlivé podrubriky pouze rubrika Xman, která je rovněž situuje do menu nacházejícího se pod hlavní lištou s nabídkou hlavních rubrik. Výrazně se odlišuje naopak rubrika Revue, která v horní části stránky nabízí v levém sloupci odkazy na nejaktuálnější články, v pravém sloupci potom sekce „Nejčtenější!“, „Extra tip!“, „Nejživější diskuse!“ (čtenáři zde vidí přímo ukázkou z diskuse, přispět do ní mohou po stisknutí tlačítka „vstup do diskuse“) a „Archiv článků“. Odkazy na jednotlivé podrubriky (Společnost, Miss & modelky, Kuriozity apod.) ve výrazných červených rámečcích jsou umístěny ve dvou řadách teprve pod těmito sloupci. V každé z těchto kategorií je obvykle odkaz na první článek doplněn fotografií a začátkem textu, u dalších článků slouží jako hypertextový odkaz pouze titulek.

V rubrice Kultura (Show) jsou odkazy na jednotlivé podrubriky seřazeny ve sloupci v levé části stránky, odkazy na ně jsou ovšem umístěny rovněž v rámečku ve spodní části stránky. Zde jsou názvy jednotlivých podrubrik doplněny odkazy na vybrané články z dané podrubriky; odkazy mají podobu titulků těchto článků a u prvního z nich vždy také související fotografie. Stejnou strukturu odkazů na jednotlivé podrubriky má rovněž rubrika Ona. V rubrice Zdraví jsou některé podrubriky umístěné v levém sloupci znovu uvedeny v rámečku ve spodní části stránky.

Rubrika Technet nabízí čtenáři na své úvodní straně přehled podrubrik hned třikrát – odkazy na ně jsou umístěny ve sloupci v levé horní části stránky, na vodorovné liště ve spodní části stránky a rovněž v graficky zvýrazněných rámečcích pod touto lištou, které obsahují titulky jednoho až dvou článků sloužící jako hypertextové odkazy.

Dvoji odkazy na jednotlivé podrubriky se vyskytují také v rubrice Auto, názvy podrubrik v levém sloupci a v rámečku ve spodní části stránky se ovšem mírně liší. Názvy podrubrik v rámečku jsou výhradně jednoslovné, odkazy však v některých případech odpovídají odkazům v levém sloupci. Klikne-li tedy např. čtenář na odkaz „osobnosti“ ve spodní části obrazovky, dostane se do podrubriky „Čím jezdí slavní“ v levém sloupci, což se projeví také barevným odlišením této podrubriky v daném sloupci. Podobně si odpovídají odkazy „pneu“ a „Pneuservis“, „testy“ a „Testy aut“. Přes odkazy „formule“ a „motosport“ se čtenář dostane do příslušných podrubrik rubriky Sport.

Rubrika Cestování obsahuje rovněž několik komerčních odkazů. Přes odkaz „Letenky“ se čtenář dostane na vyhledavač levných letenek, který se mu zobrazí jako součást portálu iDNES, hlavní lišta i levý sloupec s odkazy na jednotlivé rubriky zůstanou zachovány. Prostřednictvím odkazů „Chartery“, „Eurovíkendy“, „Ubytování“, „Pojištění“, „Víza“ a „Okružní plavby“ se čtenář přemístí na externí internetové stránky poskytovatele uvedených služeb.

Pokud čtenář v hlavním menu zvolí rubriku Blog, po přesunu do této rubriky jsou názvy rubrik v této liště nahrazeny odkazy souvisejícími s četbou a tvorbou blogů („Výběr z blogů“, „Všechny články“, „Založit blog“ apod.). Pod touto lištou jsou vodorovně umístěny odkazy na témata, jichž se jednotlivé blogy týkají („Politika“, „Společnost“, „Cestování“ apod.). Pravý sloupec úvodní strany blogů sestává téměř výhradně z hypertextových odkazů na doporučované blogy, konkrétní „bloggery“, nejčtenější články atd.

2.3.3 Jednotlivé články

K jednotlivým článkům se může čtenář dostat několika způsoby – prostřednictvím odkazu na úvodní straně portálu iDNES, přes související rubriky či podrubriky vyhledáváním v archivu článků nebo prostřednictvím odkazu umístěného v některé z dalších rubrik (např. prostřednictvím odkazů v sekci „Najdete na iDNES.cz“, která je obvykle umístěna na úvodní stránce rubriky).

Články zveřejňované na serveru iDNES mají podobu textu, v němž se v některých případech nachází několik externích komerčních odkazů. K některým slovům v textu jsou tak přiřazeny výrobky, které s daným slovem více či méně významově souvisí. Takové hypertextové odkazy jsou dvojitě podtržené a mají zelenou barvu. Podrží-li čtenář nad daným slovem kurzor myši, zobrazí se okénko s informacemi o souvisejícím výrobku. Kliknutí na hypertextový odkaz přímo v textu článku nebo na okénko s informacemi o výrobku čtenáře přeměruje na externí stránky společnosti, která daný výrobek nabízí. Ve zprávě *Zemětřesení ničilo Chile, dva lidé zemřeli* z 15.11.2007 tak slovu „prach“ odpovídá filtr do vysavačů.

V jiných případech jsou do textu článku začleněny pouze hypertextové odkazy, které přímo souvisejí s jeho obsahem. Obvykle jde o interní odkazy na jiné články zveřejněné na portálu iDNES. Zpráva *Írán popřel, že by vezl přes Česko radioaktivní materiál* z 15.11.2007 obsahuje přímo v textu link na o dva dny starší zprávu *Gripeny sledovaly letoun s radioaktivním materiálem*. Jedná se o explicitní odkaz „více zde“.

Jindy text obsahuje odkazy na související externí internetové stránky. Např. v článku *Nebezpečné země? České ministerstvo informuje špatně* z 15.11.2007 jsou uvedeny externí odkazy na stránky českého Ministerstva zahraničních věcí. Odkaz je do textu explicitně začleněn slovy „podívejte se ZDE“, přičemž jako hypertextový odkaz slouží pouze poslední slovo. Jinde ve stejném článku je hypertextový odkaz začleněn přímo do textu: „Řídkou českou polévku můžete porovnat se stránkami německého ministerstva zahraničí.“ Dále v témže textu se vyskytuje další implicitní odkaz: „Američané jdou ještě dál. Na seznam nebezpečných zemí vede link rovnou z domácí stránky ministerstva zahraničí.“

Ve stejném článku funguje jako grafický hypertextový odkaz rovněž fotografie, kterou lze pomocí tohoto odkazu zvětšit; zvětšená fotografie se zobrazí v novém okně internetového prohlížeče. V jiných článcích slouží odkazy spojené s fotografiemi ke vstupu do celé fotogalerie související s tématem článku. V článku *Jak se žije v domově dětských vrahů* z 15.11.2007 může čtenář do fotogalerie vstoupit přes fotografii umístěnou v textu článku nebo pomocí odkazu „Prohlédni fotky“.

Podobu hypertextového odkazu má i jméno autorky zmíněného článku, uvedené pod celým textem. Prostřednictvím tohoto odkazu se čtenář dostane na stránku se stručnými informacemi o autorce a její fotografií. Na této stránce jsou rovněž uvedeny v chronologickém pořadí odkazy na všechny autorčiny články.

V daném článku jsou pod jménem autorky umístěny odkazy „diskutovat“, „tisknout“, „přeposlat“ a „tip redakci“.

Kromě výše uvedeného explicitního hyperlinku „více zde“ umístěného přímo v textu článku může být na související články odkazováno pomocí jejich titulků uvedených pod textem daného článku. Ve zprávě *V České televizi vládne cenzura, stěžují si redaktori* z 15.11.2007 jsou využity obě možnosti. Pod textem zprávy se nacházejí odkazy na související zprávy *Exmilicionář Lambert opouští Českou televizi*, *Ředitel zpravodajství Šámal odchází z ČT do Novy* a *Redaktori ČT mluví o cenzuře, Janeček nesouhlasí*.

2.3.4 Srovnání s tištěnou verzí MF DNES

Tištěná verze MF DNES hypertextové odkazy samozřejmě nemůže využívat; zároveň deník nabízí jen omezené možnosti, jak tyto odkazy nahradit. Titulní strana má stejně jako v internetové verzi funkci rozcestníku a výchozího bodu, ačkoliv na rozdíl od internetové verze zde nejsou uvedeny všechny hlavní rubriky. Hypertextovým

odkazům na jednotlivé rubriky v internetové verzi deníku iDNES by v tištěné verzi MF DNES mohl odpovídat seznam rubrik s uvedením, na kterých stranách či ve kterých sešitech se nacházejí. Takovýto obsah ovšem v tištěné verzi deníku chybí, na titulní straně jsou uvedeny jen stránky vybraných článků a sešity, v nichž se nacházejí některé speciální přílohy. Orientaci v umístění jednotlivých rubrik tak napomáhá především rozdělení deníku na samostatné sešity.

Na titulní straně MF DNES je obvykle zveřejněno čtyři až pět článků, které stejně jako v internetové verzi iDNES nejsou kompletní, ačkoliv na titulní straně tištěné verze si čtenář může přečíst nejméně tři odstavce daného článku. Místo hyperlinku čtenáře na pokračování článku odkáže uvedení strany, na níž se nachází. Tyto odkazy mohou mít různou podobu („**Čtěte na str. A2**“, „**Viz Peníze... str. A2**“, „*Pokračování na str. A2*“).

Na titulních stranách jednotlivých sešitů jsou uvedeny titulky některých článků společně se stranou, na které jsou k nalezení. Čtenář na úvodních stranách sešitů najde i stručnější články, které jsou na dané straně zveřejněny v úplné podobě, podobně jako články umístěné na titulní straně celého deníku však i některé zde uvedené články pokračují uvnitř sešitu. V takových případech jsou obvykle využívány odkazy typu „*Pokračování na straně B3*“.

Tištěná verze deníku neumožňuje u jednotlivých článků uvádět odkazy na související články, které vyšly ve starších vydáních. Někdy se v MF DNES ovšem objevují „odkazy“ na články, které mají vyjít v následujících dnech. 16.11.2007 tak byl např. na str. A2 umístěn rámeček s titulkem *Recepty na vánoční cukroví* upozorňující čtenáře na seriál, který měl v deníku začít vycházet další týden v pondělí.

Do jisté míry mohou být zdůrazněny tematické souvislosti mezi některými články zveřejněnými v témž vydání; slouží k tomu rubrika TÉMA DNES. Zde je na jednu stranu umístěno několik článků, které spojuje stejné téma. Např. 6.11.2007 byly tímto tématem připravované prezidentské volby. Na jedné straně se tak objevily články *Přestřelky nesmiřitelných profesorů a Švejnar těžko získá většinu KSČM* a rozhovor *Stropnický: Může to být i past na ČSSD*. V internetovém deníku iDNES nebyl žádný z těchto článků zveřejněn; články související s prezidentskými volbami zde seskupuje speciální příloha Klaus vs. Švejnar.

24.11.2007 byla rubrika TÉMA DNES věnována tajnému životu Karla Gotta, ale i následující dvojstrana je tematicky sjednocená. Její záhlaví zní *Změny u lékaře* a rubrika obsahuje tři články týkající se zavedení poplatků u lékaře.

Tematicky související články shromažďují v tištěné verzi MF DNES i speciální tematické přílohy, které často věnují jednomu tématu i několik stran. 6.11.2007 to byla v rubrice Peníze příloha Povinné ručení, 13.11.2007 ve stejné rubrice příloha Průvodce daněmi a dávkami; vydání z 27.11.2008 obsahuje samostatný sešit DNES dávky 2008 apod.

Tištěná verze deníku upozorňuje čtenáře na některé články a především videa, diskuse apod., které může najít na internetovém zpravodajském portálu iDNES. Většinou se jedná o příspěvky, jež tištěné médium nemůže čtenářům na svých stránkách nabídnout. 3.11.2007 MF DNES na titulní straně nad logem deníku uvádí internetovou adresu, na níž mělo být možné sledovat on-line přenos zápasu mezi Slavií a Teplicemi (www.idnes.cz/slavia), 24.11.2007 na tomtéž místě vybízí čtenáře k hlasování o nejlepší fotbalové video (www.idnes.cz/choraly).

Jak bylo uvedeno výše, na stránkách iDNES mají podobu externích hypertextových odkazů také reklamy. Velká část reklam zveřejněných v deníku MF DNES uvádí internetové stránky zadavatele dané reklamy. Tím je hypertextovost do jisté míry nahrazena, třebaže čtenář tištěné verze deníku zajímající se o podrobnější informace bude muset stejně jako čtenář deníku iDNES využít internet.

2.4 Interaktivita

Čtenáři mají možnost vyjádřit se přímo na stránkách portálu iDNES k tématům zveřejněných článků. Do diskuse týkající se příslušného článku lze vstoupit pomocí odkazu „diskutuj“ umístěným pod textem článku. Mohou do ní přispívat pouze přihlášení čtenáři po zadání svého e-mailu či uživatelského jména a hesla. Čtenář může přidat nový příspěvek či reagovat na příspěvky již publikované. Čtenář diskuse si může nechat příspěvky seřadit podle „vláken“ či podle času a pro snadnější orientaci má rovněž možnost nechat si zobrazit pouze příspěvky z vybraného vlákna. Přehlednost zvyšuje také barevné odlišení původních příspěvků a reakcí na příspěvky. Čtenář může ve svých příspěvcích používat emotikony a rovněž může pomocí příslušného odkazu upozornit redakci na nevhodné příspěvky. Čtenář má taktéž možnost zobrazit si přehled všech diskusí, případně přehled diskusí z jednotlivých rubrik.

Čtenáři je umožněno rovněž komunikovat přímo s autorem článku. Slouží k tomu formulář „Vzkaz autorovi“, který se zobrazí po kliknutí na jméno autora umístěné pod textem článku. Po uvedení svého e-mailu či telefonního čísla může čtenář napsat autorovi vzkaz o délce až 1000 znaků.

Zpravodajský portál iDNES svým čtenářům nenabízí možnost hodnotit kvalitu zveřejněných článků. Čtenář může pouze do jisté míry ohodnotit kvalitu příspěvků v blogu. Nemá k dispozici žádnou stupnici, může pouze pomocí příslušného odkazu zvýšit „karmu“ daného článku. Zároveň zde neexistuje možnost záporného hodnocení; samotný server iDNES uvádí, že pokud se čtenářům příspěvky v blozích nelíbí, nejlepším řešením je přestat je číst.

2.5 Jazyk tištěné a internetové žurnalistiky

3.11.2007 byla v tištěné verzi deníku MF DNES publikována na titulní straně zpráva „*Musel jsem se sám řezat nožem*“, která dále pokračuje uvnitř deníku. Stejná zpráva vyšla téhož dne i na internetovém zpravodajském portálu iDNES, ovšem z jejího titulku byla odstraněna přímá řeč a text dostal název *Musel jsem se řezat nožem, vypověděl týraný Ondřej*. Ve srovnání s titulkem použitým v tištěné verzi deníku čtenáři název internetové zprávy podává více informací a čtenář si tak může zprávu snadněji spojit s kuřimskou kauzou.

V tištěné i internetové verzi deníku vyšel 3.11.2007 rovněž článek s názvem *Rozjetá Hillary: zastaví ji něco?* V titulku článku publikovaného na internetu byla otázka ponechána, jen bylo křestní jméno političky doplněno jejím příjmením – *Rozjetá Hillary Clintonová: zastaví ji něco?*

Téhož dne byl vydán v tištěné verzi deníku rozsáhlý rozhovor s Davidem Mackem, předsedou KDU-ČSL; na internetu byl tento rozhovor zveřejněn o den později. V tištěné MF DNES měl název *Myslím, že Bůh má Čunka rád*, zatímco na internetu byl opatřen titulkem *Místopředseda lidovců: Myslím, že Bůh má Čunka rád*. Čtenář tištěné verze deníku může zjistit, komu citace náleží, z fotografie doplňující článek, případně z podtitulku (*Místopředseda lidovců David Macek: Já Jiřímu Čunkovi pořád věřím, ale oceňuji jeho rozhodnutí odejít z vlády*) nebo z popisku fotografie. Čtenář internetové verze deníku získá tuto základní informaci přímo z titulku rozhovoru.

13.11.2007 byl v obou verzích deníku publikován rozhovor s Jaroslavem Hutkou týkající se Jaromíra Nohavici. Rozhovor vydaný v tištěné podobě je opatřen titulkem *Hutka: Nohavica je zbabělec*, rozhovor zveřejněný na internetu nese název *Hutka: Nejsem bezchybný a Nohavica není konkurent*. V obou případech je tedy citace opatřena jménem jejího původce, ale její obsah je rozdílný. Citace sloužící jako titulek rozhovoru publikovaného na internetu přináší čtenáři více informací o názorech jejího původce.

Ve stejném vydání tištěné verze MF DNES vyšla zpráva *Policisté odcházejí. Ale je to špatně?* Zpráva, která byla téhož dne publikována v internetové podobě deníku, nese název *Tisíce policistů odcházejí, část zločinů se nevyřeší*. Zpráva zveřejněná v tištěné MF DNES není opatřena perexem, pouze podtitulkem (*Služební odznak vracejí tisíce lidí. Někteří policisté už MF DNES přiznali: Část zločinů nestihneme vyřešit*), který čtenáři shodně s internetovou verzí přináší informaci o předpokládaných nevyřešených zločinech a zároveň se přibližně zmiňuje o počtu odcházejících policistů. Začátek tištěné podoby zprávy (*Z té zprávy mohou mít radost snad jen teplotní podvodníci. / Na konci roku si sbalí své věci všichni vyšetřovatelé, kteří se v Teplicích zabývají právě hospodářskými delikty – tedy menšími podvody, zpronevěrou nebo neplacením daní. Odcházejí do civilu.*) internetová verze neobsahuje, třebaže zbytek textu je již identický. Internetová zpráva je na začátku opatřena shrnutím tématu (*Policii ve velkém odcházejí lidé. Například v Teplicích na konci roku odejdou do civilu všichni vyšetřovatelé, kteří se zabývají hospodářskými delikty. Situace je na ostatních služebnách v Česku podobná. Ministerstvo proto na začátek příštího roku chystá novou náborovou kampaň.*), které ve srovnání s úvodními dvěma odstavci tištěné verze zprávy uvádí více informací vztahující se k dané situaci.

6.11.2007 vyšel v tištěné verzi MF DNES v rubrice Publicistika článek *VŘSR, hurá!* s podtitulkem *Každý rok v listopadu se povinně slavil komunistický převrat z roku 1917. Jak to vlastně vypadalo?* Téhož dne byl článek pod názvem *VŘSR, hurá! Jak se oslavovalo...* zveřejněn také na internetovém zpravodajském portálu iDNES. Článek zveřejněný v tištěné verzi deníku má rozsah celé jedné strany a je doplněn ilustrací velkého formátu, která obsahuje text básně Donáta Šajnera *Soudruh Říjen*. Pod názvem a stručným nastíněním obsahu článku umístěným na internetu (*O velké říjnové socialistické revoluci z roku 1917 se učilo, že otrásla světem. Pro miliony lidí v komunistickém Československu to však byla vzdálená událost, již nerozuměli, ale s níž museli žít: učili se o ní ve školách, chodili na sovětské filmy, kreslili Auroru a četli oslavné básně.*) se nachází pouze logo VŘSR. Text zmiňované básně je umístěn v rámečku ve spodní části textu, kde autor pod mezititulkem *Kdo psal o VŘSR* pojednává o vlivu oslav říjnové revoluce na literaturu.

Lze předpokládat, že čtenáře tištěné verze deníku MF DNES přiláká především výrazná ilustrace doplňující text. Vzhledem k tomu, že v internetové verzi chybí tato ilustrace i podtitulek článku, byl poměrně nicneříkající titulek doplněn upřesněním *Jak*

se oslavovalo a také krátkým shrnutím obsahu článku, na jejichž základě si čtenář může udělat představu o tom, zda by pro něj tento poměrně rozsáhlý text mohl být zajímavý. Shrnutí článku s identickým textem je použito rovněž v tištěné verzi deníku, kde je umístěno v levé části stránky ve sloupci označeném slovy *Pod lupou*.

Text článku zveřejněného v tištěné verzi MF DNES je rozdělen pomocí mezititulků *Nejponuřejší měsíc v roce*, *Manévry ve městech*, *Podivné příležitosti*, *Kdo psal o VŘSR* a *Revoluce na filmovém plátně* na šest kratších úseků, které jsou dále členěny na jednotlivé odstavce. V internetové verzi článku je toto dělení pomocí mezititulků zachováno.

Článek publikovaný v tištěné verzi deníku obsahuje celkem 22 odstavců různé délky. Některé z nich sestávají z jediné věty (*Ale ani je příliš nevnímáme. / Zvykli jsme si. / Vyrůstali totiž s těmito hesly už od malička.*). V článku zveřejněném na internetu je odstavců celkem 33, tedy zhruba o polovinu více. Členění první části článku mezi podtitulkem, respektive shrnutím obsahu článku, a mezititulkem *Nejponuřejší měsíc v roce*, která sestává především z kratších odstavců, je v obou verzích textu shodné. Zbytek článku umístěného v tištěné verzi MF DNES je tvořen převážně delšími odstavci, které jsou v internetové verzi obvykle rozděleny na několik samostatných odstavců. Delší citace osob na internetu zpravidla tvoří samostatný odstavec, třebaže v tištěné verzi článku bývají ve stejném odstavci doplněny dalším textem.

Toto dělení na kratší odstavce způsobilo, že v internetové verzi článku dva po sobě následující odstavce začínají shodně spojkou *ale* (*Ale ne všechno bylo založeno jen na diktátu shora. (...) / Ale nemyslí si, že děti byly přemírou akcí a ideologie osudově zahrnceny.*).

V internetové verzi článku jsou od sebe jednotlivé odstavce pro větší přehlednost a snadnější orientaci odděleny mezerami. Na rozdíl od tištěné verze článku nejsou začátky odstavců odsazeny zleva. Na internetu si čtenář může pomocí odkazu umístěného pod titulkem článku zvolit jednu ze tří velikostí písma; automaticky je nastavená střední velikost.

Článek zveřejněný v tištěné verzi deníku je doplněn citací plukovníka B. Hrušky, která netvoří přímou součást textu článku a v jeho internetové verzi zcela chybí. Článek v tištěné verzi MF DNES je doplněn rovněž sloupcem *Pod lupou* obsahujícím kromě stručného úvodu k článku označeného titulkem *Devadesát let od revoluce* některé základní informace o říjnové revoluci. Tyto základní údaje jsou opatřeny mezititulky *Co se vlastně slavilo*, *Slovníček revoluce* a *Povinné symboly*.

Některé důležité pojmy uvedené v této části stránky jsou zvýrazněny tučným písmem; vždy se jedná o jednotlivá slova nebo slovní spojení.

V internetové verzi článku je tučným písmem vedle vybraných klíčových slov zvýrazněna celá první věta (*VŘSR označuje převrat v tehdejší hlavní město Ruska Petrohradě (později Leningrad, dnes Sankt Petěrburg), při němž se 7. listopadu 1917 pomocí ozbrojeného puče dostal k moci Lenin a jeho věrní.*), která čtenáři sděluje nejdůležitější údaje potřebné k pochopení článku. Zvýraznění těchto informací čtenáři usnadňuje jejich nalezení, nevýhodou je ovšem fakt, že rámeček s těmito údaji je umístěn až na úplném konci textu. V této souvislosti si lze povšimnout i drobných nesrovnalostí v grafické úpravě těchto doplňujících informací – v tištěné verzi článku jsou všechny mezititulky napsané stejným typem písma, ale v internetové verzi je první z nich psaný obyčejným písmem s velkým počátečním písmenem, zatímco další dva jsou psány velkým tučným písmem.

16.11.2007 vyšel v příloze DNES test deníku MF DNES článek s názvem *Některý pere jen jako voda*. Téhož dne byl článek zveřejněn na internetu pod názvem *Některý prášek pere jen jako voda*. V tištěné verzi deníku si lze odvodit, že článek bude věnován pracím práškům, podle fotografie zobrazující sušící se prádlo či podle záhlaví stránky *Test Prací prostředky*. Fotografie použitá v internetové verzi článku je pouze malých rozměrů, a proto bylo v této verzi článku třeba použít explicitnějšího vyjádření. I při vyhledávání článků, kdy se čtenáři zobrazí pouze titulek a dva nebo tři první řádky, tak čtenář přesně ví, jakému tématu bude článek věnován.

V tištěné verzi článku je slovo *prášek* použito také v první větě perexu (*Ideální prášek? Dobře pere, není moc drahý a zároveň neškodí přírodě. Z 16 PRACÍCH PROSTŘEDKŮ, které jsme poprvé zkoušeli i z vlivu na životní prostředí, je takový jen jeden.*). Ve shrnutí článku uvedeného na internetu není úvodní otázka obsažena. Zároveň je třeba povšimnout si grafického zvýraznění klíčového slovního spojení v poslední větě (velké tučné písmo červené barvy), které se ovšem týká jen článku publikovaného v tištěné verzi deníku. To jsou další důvody, pro něž tištěná verze článku nevyžaduje explicitní titulek.

Článek zveřejněný v tištěné verzi MF DNES je rozdělen na šest kratších úseků pomocí mezititulků *Zvítězil kompromis*, *Čím méně škodí, tím hůř pere*, *Skoro jako voda*, *Levný se prodrazí* a *Prášky se už neusazují*. Stejně členění textu je použito i v internetové verzi článku.

Tištěná verze je dále rozdělena celkem na 11 středně dlouhých a dlouhých odstavců. Internetová verze článku je rozdělena na 16 kratších odstavců. Delší odstavce použité v tištěné podobě článku jsou na internetu obvykle rozčleněny do dvou až tří kratších odstavců.

Tištěná verze článku je doplněna krátkým textem *Prášek, nebo gel*, který je umístěn v pravé části stránky vedle fotografie. Stejný text je obsažen rovněž v internetové verzi článku, a to v šedém rámečku situovaném ve spodní části textu. Článek publikovaný na internetu je doplněn taktéž šedým rámečkem s názvem *Protokol textu*. Stejný text s podobnou grafickou úpravou byl zveřejněn také v tištěné verzi deníku, avšak až na další stránce přílohy Test DNES. Protokol textu má podobu jednotlivých bodů, které jsou tvořeny celými větami. Jednotlivé věty jsou v tištěné verzi vždy důsledně ukončeny tečkou, avšak na internetu v tomto rámečku v první větě tečka chybí.

Zpráva *Tajný život Gotta: mafie a disent* z 24.11.2007 vyšla téhož dne v deníku MF DNES i v jeho internetové verzi iDNES. V tištěné verzi jí na titulní stránce předchází zpráva *StB: Gott pomáhal rodině Dubčeka*; samotná analyzovaná zpráva je umístěna na straně A3 v rubrice TÉMA DNES. Zde je doplněna dvěma sloupkami *Gott a veksláci* (citace Františka Mrázka týkající se Karla Gotta) a *Gott ve svazcích StB* (zprávy StB o Karlu Gottovi) a dále rozhovorem s Karlem Gottem *Občas jsem někomu prodal bony*. Zpráva uveřejněná na internetu neobsahuje odkazy na tyto doplňující texty.

Zpráva uveřejněná na internetu je uspořádána do jednoho sloupce, zatímco v tištěné verzi jsou to sloupce čtyři. Tištěná verze na zprávu upozorňuje výrazným nadpisem a velkou fotografií, která zabírá výraznou část dvou prostředních sloupců. V internetové verzi je rovněž použita fotografie Karla Gotta, která je ovšem odlišná od fotografie zveřejněné v tištěném deníku a také její rozměry jsou mnohem menší. Cílem fotografie použité v tištěné MF DNES je přesvědčit čtenáře, aby si přečetl související zprávu, zatímco fotografie zveřejněná na internetu má jen doplňující a ilustrující funkci. Zde na čtenáře může zapůsobit jen titulek zprávy a jejich několik úvodních řádků, které byly v den vydání zprávy dostupné na úvodní straně celého zpravodajského serveru a rovněž na úvodní straně rubriky Zprávy.

Zprávu uveřejněnou v tištěné verzi deníku tvoří souvislý text, členěný na odstavce o různé délce. Text je rozdělen celkem na 11 odstavců. Verze zprávy

zveřejněná na internetovém serveru iDNES je členěna na odstavce, které jsou obecně kratší než v deníku MF DNES. Celkem je zde 21 odstavců; kratší z nich jsou často identické s odstavci v tištěné verzi, delší odstavce uvedené v tištěné verzi jsou na internetu rozčleněny až na čtyři odstavce kratší.

V jednom případě bylo zaznamenáno i rozdílné členění kratších odstavců (na internetu odstavce *Z této vzpomínky je zřejmé... a Gott tak měl mnoho tváří...*, v tištěné verzi *Z této vzpomínky je zřejmé... a Gott udržoval vztahy...*). Obsah těchto odstavců je v obou verzích shodný, v tištěné verzi byl jen vytvořen předěl mezi odstavci dříve než ve verzi internetové.

Na internetu byla rovněž rozdělena citace odsouzeného podnikatele Miroslava Provoda, která v tištěné verzi tvoří odstavec jediný. Citace je rozdělena na dvě části uvozovacím textem (...) *napsal Provod a dodal: (...)*. V internetové verzi je právě tohoto uvozovacího textu využito k rozdělení citace na dva odstavce. První odstavec končí slovy (...) *napsal Provod.*; druhý odstavec začíná slovem *Dodal: (...)*.

V tištěné i internetové verzi je zpráva rozdělena pomocí mezititulků na kratší úseky sestávající z několika odstavců. V tištěné verzi jsou tyto mezititulky dva (*Jevany za 170 tisíc marek, Já jsem přece Gott*), na internetu je jich pět (vedle dvou výše uvedených ještě *I kamarád zradí, Gottland a Podivný konec*).

2.6 Text a obraz na zpravodajském portálu iDNES a v Mladé frontě DNES

2.6.1 Titulní strana

Titulní stráně MF DNES obvykle dominuje fotografie zabírající zhruba jednu pětinu strany, která je umístěná buď horizontálně ve střední části strany, nebo vertikálně v pravé střední části. Tato fotografie se vztahuje ke článku, který je téměř vždy umístěn v rámečku a ve velké části případů pokračuje uvnitř deníku. Tato hlavní fotografie obvykle nebývá doplněna popiskem, ačkoliv na jedné z analyzovaných titulních stran tomu tak je: *Vyhovuje. Je to člověk se sociálním cítěním, říká o Janu Švejnarovi (na snímku) Jiří Paroubek (3.-4.11.2007)*.

V naprosté většině případů je fotografií malého formátu doplněn rovněž jeden z článků umístěných ve spodní části titulní strany. Tato fotografie je vždy doplněna popiskem: *„Výcvik“ měl bratry zbavit vlastní vůle, říká soudní znalec (3.-4.11.2008)*,

Petra Kováčová a Jiří Paroubek. Vezmou se 17. listopadu? (13.11.2007), Tady máš 1 500 korun a hračkářství je tvoje (24.-25.11.2007).

Jedna až dvě fotografie se vyskytují rovněž v horní části stránky pod logem deníku, kde je čtenář formou barevně zvýrazněné lišty upozorněn na téma, kterému je věnován jeden ze sešitů deníku. Zde jsou obvykle umístěny fotografie jedné nebo několika osob, které ovšem nemají klasický obdélníkový formát, ale siluety postav jsou vyříznuté z původního pozadí. Někdy se na tomto místě nachází náhled titulní strany jednoho ze sešitů MF DNES.

V jiných případech jsou upoutávky na jednotlivé sešity či konkrétní témata situovány do sloupce v levé části titulní strany. Mohou být opět doplněny náhledy titulních stran či malými fotografiemi osobností, kterým je věnován některý z článků uvnitř deníku.

Na úvodní straně zpravodajského portálu iDNES nezaujímá žádná fotografie dominantní postavení. Fotografie umístěné u čtyř hlavních článků v horní části stránky jsou všechny stejného formátu. Fotografie menšího formátu jsou vždy situovány rovněž u jednoho článku z každé rubriky ve střední a spodní části stránky. Všechny tyto fotografie slouží jako hypertextové odkazy, jejichž prostřednictvím se čtenář může přesunout na stránku s celým textem článku. U některých článků jsou na úvodní stránce umístěny až čtyři fotografie malého formátu.

2.6.2 Jednotlivé články

V tištěné verzi MF DNES je obvykle na každé stránce umístěna jedna fotografie většího formátu přímo se vztahující k jednomu z hlavních článků otištěných na dané stránce. Další z článků může být doplněn fotografií menšího formátu. Všechny fotografie jsou opatřeny popisky.

Některé články jsou doplněny fotografií osoby, o níž text pojednává, či autora článku. Pokud je text článku věnován jen jedné osobě, fotografie obvykle není opatřena popiskem, neboť z kontextu vyplývá, o koho se jedná. Je-li článek doplněn fotografií autora, popisek fotografie zpravidla upřesňuje, o koho jde, např. *Johanna Grohová zkoumala, jak se žije v jihobosenském Mostaru třináct let po válce (27.11.2007)*. V takovém případě je jméno autora textu uvedeno rovněž na konci celého článku. V rubrice Názory nejsou jména autorů uvedena na konci jejich příspěvků, ale jen v popisích k jejich fotografiím, např. *Očima Jany Blažkové, reportérky MF DNES; Álvaro de Vasconcelos, ředitel Institutu EU pro bezpečnostní studie (27.11.2007)*.

Obrazová část použitá v článku *Přestřelky nesmiřitelných profesorů* (6.11.2007) zabírá přibližně jednu třetinu celé stránky. Tato fotografie má spíše symbolickou hodnotu – mezi fotografiemi Václava Klause a Jana Švejnara je umístěna poštovní známka se siluetou tehdy zatím neznámého budoucího prezidenta České republiky.

Některá témata, kterým je věnováno více prostoru, jsou rovněž doplněna větším množstvím obrazového materiálu. Např. článek *Zde byli za odměnu vrazi z Osvětlení* (10.11.2007) je doplněn jednou současnou barevnou fotografií a dvěma dobovými černobílými fotografiemi pořízenými ve 40. letech 20. století. Ve stejném vydání MF DNES je celá strana věnována rozhovoru s Renatou Veseckou, který je doplněn jednou fotografií většího formátu a dvěma menšími fotografiemi dotazované osoby.

Přestože článku *Jak se Češi museli vyhýbat krokodýlům* (10.11.2007) není věnováno příliš prostoru, je doplněn třemi fotografiemi, které čtenářům zprostředkovávají atraktivní momenty z australského etapového závodu horských kol Crocodile Trophy.

V některých případech nejsou články doplněny jen fotografiemi, ale rovněž grafy nebo mapami. Zpráva *Do židovského města míří stovky extremistů* (10.11.2007) obsahuje mapu plánovaného pochodu Prahou. Článekům *Kde jezdí tramvaje, tam stoupají ceny bytů* a *Město postaví osm nových tramvajových tratí* (27.11.2007) dominuje fotografie tramvaje stojící v zastávce, umístěná pod titulkem prvního článku. Zároveň jsou texty doplněny mapami osmi nových připravovaných tratí. Tyto mapy jsou rozděleny do dvou sloupců umístěných na levém i pravém okraji stránky a jsou vždy doplněny tabulkou, která čtenáři přináší informace o datu zprovoznění trati a její délce, předpokládaných nákladech a počtu přepravených cestujících. Pod tabulkou jsou stručně uvedeny další doplňující informace.

Podobně je řešena obrazová část článků *Co vyrostě na „začarované“ Letné a Prásk! Stalin se nadzvedl a zůstal stát* (6.11.2007). Kromě fotografie Stalinova sousoší, které bylo v 50. letech 20. století vztyčeno na Letné, jsou články doplněny fotografiemi čtyř objektů, které by mohly být na Letenské pláni postaveny. Pod titulkem *Velké plány s pláni* jsou situovány do sloupce v pravé části stránky a zároveň je pod nimi uvedena plánovaná kapacita a hlavní výhody a nevýhody dané stavby.

V rubrice Cestování je článek *Kdo nelyžuje, letí za teplem* doplněn tabulkou *Kde se dá v zimě koupat* uvádějící teplotu vody ve vybraných zemích. Ve stejné rubrice jsou zobrazeny fotografie respondentů, kteří odpovídali na anketní otázku „*Jak si představujete exotickou zimní dovolenou?*“ (27.11.2007).

Stejně je tomu v rubrice Hi-tech v anketě „*Jaké DVD přehrávače byste doporučili?*“. 27.11.2007 byl v této rubrice publikován test DVD přehrávačů, v jehož rámci je zde zobrazeno celkem třicet přístrojů. Fotografie jsou rozděleny do šesti kategorií a jsou doplněny základními údaji o rozměrech, hmotnosti a ceně a dalšími doplňujícími informacemi. Podobně je uspořádán také test domácích kin.

Tištěná verze MF DNES obsahuje rubriku s názvem Fotostrana, která je věnována fotografiím zachyceným fotoreportéry deníku. Jednotlivé fotografie spolu tematicky nesouvisí, i když titulky rubriky by mohl svědčit o opaku: *Gladiátoři na silných strojích* (27.11.2007). S tímto tématem je ovšem spojena pouze fotografie motocyklisty, která zabírá téměř polovinu stránky. Využití psaného slova je na této stránce minimální, a to pouze v titulku, podtitulku (*Zajímavé okamžiky uplynulých dní, jak je svými objektivy zachytili fotoreportéři MF DNES*) a popiscích jednotlivých fotografií; obraz zde tedy výrazně převažuje nad textem.

Obrazová forma převažuje rovněž v rubrice Počasí, kterou tvoří z převážné části mapy České republiky a Evropy zahrnující meteorologické symboly a číslicemi vyjádřenou teplotu. Dále jsou v této rubrice obsaženy tabulky *Sníh v ČR – lyžařská střediska* a *Sníh v Evropě – lyžařská střediska* (27.11.2007).

V rubrice Peníze je ilustrační fotografie článku *Na dárky si půjčíte i bez úroků* (27.11.2007) sloučena s tabulkou související s tématem článku. Fotografie zobrazuje tři členy rodiny, kteří sledují plátno domácího kina. Původní film či pořad promítaný na plátně není příliš zřetelný a obdélníkový prostor je využit pro otištění tabulky *Kolik zaplatíte za splátky*, která uvádí konkrétní příklady pro nákup domácího kina na splátky.

V příloze DNES dávky 2008 je článek *Nová pravidla dávek pro rodiče* (27.11.2007) doplněn návodem, podle kterého čtenář může zjistit, na jaký rodičovský příspěvek má nárok. Tato grafika má podobu otázek s odpověďmi *ano* a *ne*, na jejichž základě čtenář postupuje k dalším otázkám. Grafika je situována do středu stránky; samotný text článku je uspořádán do dvou sloupců na jejích okrajích. Články *Chcete příspěvek? Vyplňte formulář!* a *Zvolte, jak dlouho budete s dětmi doma* publikované ve stejné příloze obsahují vzory vyplněných formulářů. V prvním ze zmiňovaných článků zabírá toto doplnění textu tři čtvrtiny stránky. Text článku je návodem, jak formulář vyplnit. Fotografie použité v této příloze mají pouze ilustrační charakter (kromě fotografií respondentů na anketní otázky).

V článku *Která pojišťovna je pro vás nejlepší?* (6.11.2007) publikovaném v příloze Peníze jsou přibližně dvě třetiny strany věnovány tabulkám shromažďujícím

údaje o povinném ručení u různých pojišťoven. Jsou zde zobrazeny tabulky odpovídající šesti typům řidičů (např. *Svobodný podnikatel z Prahy, 35 let, řídí novou Škodu Fabii 1,2 – 51 kW*), které jsou doplněny ilustracemi obrysů daných vozů a siluet jejich řidičů. Ve stejné příloze je publikován článek *Povinné ručení pro osobní automobily*, který přináší formou tabulek a heslovitých údajů informace o povinném ručení u jedenácti různých pojišťoven.

V článku *Kontaktní čočky z ciziny* (6.11.2007), spadajícím do rubriky Hi-tech a věnovaném nákupům přes internet, je ve velkém formátu zobrazena jedna z internetových stránek zabývajících se on-line prodejem.

Příloha Víkend vyčleňuje pro obrazový materiál poměrně velký prostor. V rozhovoru *Nevěrný Macek: Rozvádět se nechci* (10.11.2007), kterému jsou věnovány dvě strany, je použito celkem pět fotografií Miroslava Macka. V článku *Jak jsem střílel jako agent FBI* zveřejněném v téže příloze je zobrazeno šest fotografií střelce Martina Štěpánka. Jedna z nich má podobu fotografie používané v encyklopediích; zahrnuje popis nezbytné výbavy střelce.

Jedna strana přílohy Víkend je věnována fotografiím z vídeňské výstavy Chromované šperky. Je zde použito osm fotografií různého formátu, které jsou opatřeny pouze titulkem (*Chromované šperky*), stručným popisem výstavy a popisky jednotlivých fotografií.

V příloze Věda vyšel 10.11.2007 článek *Našli jsme místo, které spojuje Amazonku s Orinokem* věnovaný malíři přírody Janu Dungelovi. Kromě dvou fotografií ilustrujících text zabírají více než půl strany čtyři Dungelovy kresby.

Některé zprávy zveřejněné na zpravodajském portálu iDNES jsou doplněné jen ilustrační fotografií malých rozměrů. Např. zpráva *OSN: nejlépe se žije na Islandu, Česko je 32.* (27.11.2007) obsahuje ilustrační fotografii s popiskem *Island se letos poprvé dostal před Norsko*. Tento popis nepřináší žádnou novou informaci, neboť stejná věta tvoří součást samotného textu článku, kde je doplněna o další informace. Zpráva je doplněna rovněž žebříčkem zemí s nejvyšší kvalitou života. Podobně zpráva *Nehoda zablokovala tah z Prahy na Karlovy Vary* (27.11.2007) je doplněna ilustrační fotografií hasičského vozidla.

Některé články obsahují více fotografií. Ve zprávě *Na pražských Vinohradech se střílelo, jeden muž zemřel* (27.11.2007) je použita ilustrační fotografie s popiskem *Policie má popis pachatele, o jeho oběti však zatím nic neví*, pod níž jsou zobrazeny

náhledy tří dalších souvisejících fotografií. Všechny slouží zároveň jako hypertextové odkazy, jejichž prostřednictvím se čtenář dostane do fotogalerie, která obsahuje celkem sedm fotografií. Všechny jsou opatřeny shodným popiskem *Střelba na Vinohradech*.

Zpráva *Na pohřeb pardubického hejtmána přišly stovky lidí* (10.11.2007) je doplněna fotografií, u níž se zobrazí popisek po přidržení kurzoru myši nad fotografií. Stejně jako v předchozím případě je zde umístěna další fotografie malého formátu a náhledy tří fotografií, sloužící jako hypertextové odkazy pro vstup do fotogalerie. Všechny fotografie jsou opatřeny shodným popiskem *Pohřeb Michala Rabase. S pardubickým hejtmánem se přišly rozloučit stovky lidí*. Fotografie zobrazující Václava Klause přináší za zmíněným popiskem ještě doplnění *Přijel i prezident Václav Klaus*. Za popiskem je v závorce uvedeno datum pořízení fotografie (10. listopadu 2007).

Ve fotogalerii je uveden titulek článku a několik řádků z jeho začátku; titulek článku a odkaz „celý článek“ mohou sloužit k návratu k textu zprávy. Fotogalerie čtenáři rovněž nabízí „tipy pro prohlížení“, tedy stručný návod na to, jak se ve fotogalerii pohybovat. Kliknutím na fotografii lze otevřít její velký náhled, který se zobrazí na transparentním černém pozadí, pod nímž je rozeznatelná původní stránka fotogalerie.

Článek *Která pojišťovna je pro vás nejlepší? Záleží na věku i bydlišti* (6.11.2007) obsahuje kromě textu jednu ilustrační fotografii a také odkazy na podrobný přehled nabídek jednotlivých pojišťoven a modelové příklady pojištění, které byly publikovány rovněž v tištěné verzi MF DNES. Přemístí-li se čtenář pomocí hypertextového odkazu na článek *Velký přehled povinného ručení* (6.11.2007), má možnost srovnat si základní informace o nabídkách jednotlivých pojišťoven. Tabulku s číselnými údaji je možno zobrazit pro každou pojišťovnu zvlášť prostřednictvím dalšího hypertextového odkazu.

Článek *Žádost o rodičovský příspěvek musíte podat znovu* (27.11.2007) odpovídá svým obsahem článku *Chcete příspěvek? Vyplňte formulář!* publikovanému téhož dne v tištěné verzi MF DNES. Internetová verze článku ovšem na rozdíl od tištěné verze neobsahuje vzory formulářů, a čtenář si tak musí vystačit pouze s popisem údajů, které je potřeba vyplnit v jednotlivých oddílech formuláře.

Článek *Dřív se tu bavili vrazi z Osvětimi, dnes tu čepují pivo* (10.11.2007) je internetovou verzí výše uvedeného článku *Zde byli za odměnu vrazi z Osvětimi*. V textu internetové verze článku je použito pět fotografií, které text rozdělují na přibližně stejné úseky. Dvě z těchto fotografií jsou rovněž součástí článku publikovaného v MF DNES,

i jejich popisky si odpovídají ((Ne)slavní rekreanti. Před chatou je na snímku z roku 1944 i Mengele (druhý zleva, stíněný rukou); Opravdu k popukání. Zábava je v plném proudu – nacistický dýchánek na chatě poblíž Osvětimi). Fotogalerie obsahuje celkem šestnáct fotografií (převážně dobových černobílých). Každá z nich je opatřena vlastním popiskem.

Internetová verze článku *Jak se Češi museli vyhýbat krokodýlům* (10.11.2007) obsahuje na rozdíl od tištěné verze pouze jednu ilustrační fotografii umístěnou pod titulkem článku.

Článek *Praha slíbila osm nových tramvajových tras* (28.11.2007) obsahuje malou ilustrační fotografii, která není shodná s fotografií použitou v obdobném článku publikovaném o den dříve v tištěné verzi MF DNES. Pod textem článku je formou tabulky uveden přehled nových plánovaných tramvajových tratí s předpokládaným rokem jejich zprovoznění. Čtenář má přístup rovněž k infografice „mapy nových tramvajových tras“, k níž se dostane prostřednictvím hypertextového odkazu se stejným názvem. Provedení grafiky je shodné s grafikou otištěnou v MF DNES, na internetu je ovšem přehled osmi plánovaných tratí uspořádán do tří řad.

27.11.2007 byl na zpravodajském portálu iDNES publikován článek *Jak koupit optimální DVD přehrávač: podrobný průvodce*. Stejný den bylo tomuto tématu v tištěné verzi MF DNES věnováno několik stran, a proto si články obsahově zcela neodpovídají. V internetové verzi je text článku uspořádán do levého sloupce a jsou do něj zařazeny tři ilustrační fotografie. Zároveň je článek rozdělen na více úseků prostřednictvím tří rámečků *Hlavní otázky při výběru*, které mají čtenáři pomoci při nákupu DVD přehrávače. Pravý sloupec má rovněž podobu rámečku a pod titulkem *Průřez předvánočním trhem* přináší přehled třinácti vybraných DVD přehrávačů. Přehled přehrávačů zveřejněný v tištěné verzi deníku je rozsáhlejší a rovněž u jednotlivých přehrávačů uvádí více informací. Na rozdíl od tištěné verze přináší článek publikovaný na internetu tabulku s názvem *Přípojná místa*, která je rovněž doplněna ilustračními fotografiemi.

Závěr

Internetová periodika se začínají stávat součástí života běžných uživatelů internetu. Z jejich narůstající důležitosti vyplývá potřeba popsat situaci v této oblasti. Tohoto úkolu se ujali někteří mediální odborníci, kteří většinou internetová periodika srovnávají s jejich tištěnými předchůdci a zároveň i současníky. Toto srovnání se přímo nabízí, neboť existence tištěných periodik byla vedle vzniku internetu jedním z hlavních předpokladů zrodu periodik internetových. Tato nová skupina periodik se u tisku v mnohém inspirovala, ale aby měla u čtenářů naději na úspěch, musí jim zároveň nabízet odlišnou prezentaci zpráv a nové prvky, které jsou s tištěnými médii neslučitelné. Přestože si ovšem v současné době internetové deníky a magazíny vydobývají stále silnější pozici, zatím se jim zcela nepodařilo zvítězit nad tradicí tištěných periodik.

Cílem této bakalářské práce bylo shromáždit teoretické poznatky o stavu internetových periodik a tyto informace dále využít při textové a sémiotické analýze vybraných vydání tištěné verze Mladé Fronty DNES a odpovídajících zpráv a článků zveřejněných na zpravodajském portálu iDNES. Vedle srovnání tištěné a internetové verze MF DNES byla pozornost věnována také celkové struktuře serveru iDNES.

Naše analýza ukázala, že na zpravodajském portálu iDNES nejsou dodržována některá obecná doporučení pro tvůrce internetových periodik. Třebaže se nedoporučuje, aby byla úvodní stránka internetových novin roztažena přes několik obrazovek počítače, server iDNES tuto zásadu nerespektuje. Zároveň tento internetový deník nevyužívá rámce ani praporkové menu, ovšem i přesto uspokojuje nároky na rychlé a přehledné nalezení požadovaných informací. Slouží k tomu především lišta s názvy jednotlivých rubrik umístěná v horní části obrazovky. Přehled článků z jednotlivých rubrik umístěný v nižších částech obrazovky ocení především čtenáři, kteří chtějí mít povědomí o událostech a novinkách z rozličných oblastí.

Jedním z hlavních rysů internetové žurnalistiky je možnost přizpůsobit danou internetovou stránku zájmům konkrétního čtenáře. Slouží k tomu možnost nastavit si kódování jazyka podle používaného operačního systému, která zpřístupňuje četbu zpráv a článků publikovaných na portálu iDNES i čtenářům nacházejícím se mimo území České republiky. Přizpůsobení čtenářům zahrnuje také nabídku zasílání informačních SMS či MMS na mobilní telefony a rovněž e-mailového zpravodajství. I když má čtenář poměrně bohaté možnosti výběru frekvence a typu zasílaných zpráv, e-mailem mu

budou vždy doručeny pouze základní informace. Pokud se tedy zajímá o další podrobnosti, nevyhne se návštěvě internetových stránek iDNES.

Mezi nejdůležitější odlišnosti internetových periodik, jimž tištěná média téměř nemohou konkurovat, patří možnost využívat hypertextové odkazy. Rovněž struktura celého zpravodajského portálu iDNES je vystavěna na hypertextových odkazech. Čtenářům je tak umožněno nejen přečíst si požadované informace, ale zároveň získat přehled o dříve publikovaných zprávách a článcích, které se k danému tématu vztahují. Může se jednat o texty zveřejněné přímo na serveru iDNES, ale rovněž o texty externí. Zde je třeba podotknout, že uspořádání hypertextových odkazů se v jednotlivých rubrikách liší. Společně s použitými grafickými prvky je zaměřeno na cílovou skupinu návštěvníků dané rubriky.

Tištěná verze Mladé fronty DNES samozřejmě hypertextové odkazy nemůže do své struktury začlenit. Za specifický typ odkazů lze považovat čísla stránek uvedené u nedokončených článků na titulní straně, která čtenáře směřují k jejich pokračování. Na titulní straně bývají rovněž uvedeny „odkazy“ na tematické přílohy umístěné uvnitř listu. Vzhledem k tomu, že tištěná verze deníku nemůže čtenáři nabídnout zvukové ani obrazové multimediální soubory, na titulní straně uvádí internetovou adresu některého ze souborů (může se jednat také např. o anketu či on-line přenos sportovního zápasu) umístěný na serveru iDNES. O provázanosti zpravodajského portálu iDNES a tištěné verze MF DNES svědčí rovněž odkaz na aktuální vydání tištěné verze deníku umístěný na stránkách portálu iDNES.

Čtenáři internetové verze deníku mohou na rozdíl od čtenářů tištěné verze využívat rovněž interaktivní prvky, mezi něž patří možnost zúčastnit se diskuse související s danou zprávou či článkem nebo možnost napsat autorovi článku soukromý vzkaz prostřednictvím příslušného formuláře.

Literatura zabývající se jazykem internetové žurnalistiky se nevěnuje užívání spisovného či obecného jazyka, ale spíše struktuře zpráv publikovaných na internetu. Tímto směrem se vyvíjela i naše analýza textového materiálu publikovaného na internetu, při níž bylo ve srovnání s tištěnou verzí deníku zjištěno explicitnější vyjadřování v titulcích zpráv a rovněž členění textu na kratší odstavce. Kromě těchto rozdílů bývají odpovídající si články zveřejněné na internetu i v tištěné verzi zpravidla identické, a proto je i na internetu zachováno systematické užívání spisovné češtiny. V této souvislosti lze poukázat na drobné grafické nesrovnalosti v textech publikovaných na internetu.

Rozdíly byly zjištěny rovněž v uplatnění textu a obrazu v internetové a tištěné verzi deníku. V tištěné verzi MF DNES je hlavní úlohou fotografií přitáhnout pozornost čtenářů, zatímco návštěvníci zpravodajského portálu iDNES se zaměřují především na titulky zpráv a článků a obrazový materiál zde má spíše ilustrační funkci. Na internet lze ovšem umístit více fotografií než do tištěné verze deníku, a proto mohou být vybrané texty doplněny fotogaleriemi obsahujícími větší množství snímků.

Z výše uvedených poznatků je patrné, že internetová verze deníku nabízí svým čtenářům v důsledku vývoje komunikačních technologií více rozličných funkcí než verze tištěná, a získává tak nad ní jistou převahu. Pro internetová periodika hovoří mj. rychlá dostupnost nejaktuálnějších informací, možnost vracet se ke dříve publikovaným textům a využívat interaktivní prvky a různé druhy multimediálních souborů. Na druhé straně jsou zde ovšem stále tištěná média se svou dlouholetou tradicí a možností být čtena kdekoliv a kdykoliv. Problém vyvolaný skutečností, že internetová periodika mohou být čtena pouze na počítačích s přístupem k internetu, je pomalu odbouráván s nástupem notebooků, kapesních počítačů a mobilních telefonů s možností přijímání informačních textových a multimediálních zpráv.

Výše uvedené technologie ovšem nemohou zcela nahradit četbu tištěných novin, kterou by případně mohly simulovat přenosné obrazovky o rozměrech tradičních novin. Tyto obrazovky by mohly kombinovat vlastnosti tištěných novin s využitím všech možností, které nabízejí internetová periodika. Uživatelé těchto obrazovek by již ovšem nebyli klasickými čtenáři tištěných periodik – stejně je ostatně možno uvažovat již o současných návštěvnících stránek internetových periodik, kteří kromě četby vykonávají řadu dalších činností souvisejících s využitými technologiemi.

Summary

The bachelor thesis “Language correctness and style appropriateness from the point of view of journalistic style in online newspaper (on iDNES material)” compares the main characteristics of the online and printed versions of the daily paper Mladá fronta DNES.

The first part deals with general characteristics of printed and online newspaper. We pay special attention to the differences of format and design, customization and access, immediacy, hyperlinking and interactivity. The reader is then offered a division of online periodicals. This part also deals with the language of internet journalism as well as the relationship between text and image on the internet.

In the second part of the work we apply these theoretical findings to the analysis of the iDNES news portal and the printed newspaper MF DNES. The analysed sample was obtained through directed selection of two issues per week in the period of one month, and it shows the most important differences between the online version and the printed version of the given newspaper.

Our analysis proves that the iDNES news portal does not respect some of the basic advices for the structure of online newspaper, e.g. its main site does not cover just one computer screen.

One of the main characteristics of online journalism is the fact that the website can be customized respecting the interests of the reader. The iDNES news portal provides different types of language coding and it also offers sending news by text or multimedia messages or by e-mail.

Hyperlinking is one of the most important characteristics of online newspapers which cannot be used in printed newspapers. The hyperlinks that form the structure of the iDNES news portal can link to texts published on the news portal or on other websites. The iDNES news portal also offers instant interactive communication which provides opportunities for readers and staff of the news portal to interact in exchange of opinions in chat room or using private e-mail communication.

Titles of online articles and news tend to be more explicit than titles of articles and news published in the printed version of the newspaper MF DNES. News and articles published on the iDNES news portal are also usually divided in a higher number of shorter paragraphs than news and articles in the printed newspaper.

Prameny a literatura

Primární prameny

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 257.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 259.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 263.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 265.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 268.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 270.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 274.

MF DNES, 2007, roč. 18, č. 276.

Zpravodajský portál iDNES [online; cit. 3. května 2008]. Dostupné z <http://www.idnes.cz/>.

Sekundární literatura

BARTOVSKÝ, Tomáš. *Teorie hypertextu: předsudečné konstrukce o podavateli, příjemci a textu v teoriích o hypertextu*. Praha: Univerzita Karlova. Fakulta sociálních studií. Institut komunikačních studií a žurnalistiky, 2004. 111 s., 3 s. příloh. Vedoucí diplomové práce Otakar Šoltys.

BEČKA, Josef Václav. *Česká stylistika*. 1. vyd. Praha: Academia, 1992. 467 s. ISBN 80-200-0020-8.

BURNETT, Robert, MARSHALL, P. David. *Web theory : an introduction*. 1st ed. London: Routledge 2003. 242 p. ISBN 0-415-23834-X.

ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. 1. vyd. Praha: ISV, 1997. 282 s. ISBN 80-85866-21-8.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. 1. vyd. Praha: Academia, 1996. 259 s. ISBN 80-200-0589-7.

DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Praha: Academia, 1997. 292 s. ISBN 80-200-0617-6.

DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002. 159 s. ISBN 80-7178-566-0.

FAIRCLOUGH, Norman. *Media Discourse*. 1st publ. London: Arnold, 1995. 214 p. ISBN 0-340-58889-6.

GREPL, Miroslav, a kol.: *Příruční mluvnice češtiny*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 2001. 799 s. ISBN 80-7106-134-4.

GUNTER, Barrie. *News and the net*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates, 2003. 218 p. ISBN 0-8058-4500-3.

HOFFMANNOVÁ, Jana. *Stylistika a...* 1. vyd. Praha: Trizonia 1997. 200 s. ISBN 80-85573-67-9.

LIŠKOVÁ, Michaela. Text a obraz v nových médiích. *Čeština doma a ve světě*. 2006, roč. 14, č. 1-4., s. 50-53. ISSN 1210-9339.

MANOVICH, Lev. *The language of new media*. Cambridge, London: MIT Press, 2001. 354 p. ISBN 0-262-63252-7.

MUSIL, Josef. *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. 261 s. ISBN 80-7220-157-3.

ŠMÍD, Milan. *Žurnalistika v informační společnosti: internetizace a digitalizace žurnalistiky*. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, 2006. 40 s. ISSN 1801-5999.

ŠMÍD, Milan. Zpravodajství internetové žurnalistiky. In *Zpravodajství v médiích*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. Kapitola 6, s. 98-107.

Internetové zdroje

MAREŠOVÁ, Hana. *K hypertextové struktuře* [online]. Čeština doma a ve světě [cit. 20. března 2008]. Dostupné z <<http://ucjtk.ff.cuni.cz/publikace/14-06/maresova.htm>>.

MIALL, David S. *Reading and Writing Hypertext* [online]. University of Alberta, August 8th 1999, November 5th 2007 [cit. 20. března 2008]. Dostupné z <<http://www.ualberta.ca/~dmiall/hypread.htm>>.

Seznam příloh

Příloha 1: Přizpůsobivost zpravodajského portálu iDNES – zasílání e-mailového zpravodajství

Příloha 2: Hypertextové odkazy na zpravodajském portálu iDNES (*V České televizi vládní cenzura, stěžují si redaktori*, iDNES, 15.11.2007)

Příloha 3: Jazyk tištěné a internetové žurnalistiky (*VŘSR, hurá!*, MF DNES, 6.11.2007)

Příloha 4: Jazyk tištěné a internetové žurnalistiky (*VŘSR, hurá! Jak se oslavovalo...*, iDNES, 6.11.2007)

Příloha 5: Text a obraz na zpravodajském portálu iDNES a v MF DNES (*Zde byli za odměnu vrazi z Osvětimi*, MF DNES, 10.11.2007)

Příloha 6: Text a obraz na zpravodajském portálu iDNES a v MF DNES (*Dřív se tu bavili vrazi z Osvětimi, dnes tu čepují pivo*, iDNES, 10.11.2007)

Přílohy

Příloha 1: Přizpůsobivost zpravodajského portálu iDNES – zasilání e-mailového zpravodajství

The screenshot shows the iDNES.cz website in Internet Explorer. The page is titled "iDNES.cz - Emailové zpravodajství - Windows Internet Explorer". The address bar shows "http://vics.iidnes.cz/alert_zadani.asp". The page content is organized into several sections:

- ZPRAVODAJSTVÍ IDNES.cz DO E-MAILU**: A section with a globe icon and text: "Chcete vědět, co se právě děje u nás, v zahraničí, ekonomice či ve sportu? Objednejte si bleskové zpravodajství iDNES.cz a denní souhrny hlavních událostí do svého mailu." Below this is a step-by-step guide starting with "1. E-mailová adresa pro zaslání zpravodajství". It asks for an email address and offers a selection of newsletters. A "POKRAČOVAT KE KROKU 2" button is visible.
- UKÁZKY ZPRÁV ZASÍLANÝCH E-MAILEM**: A section showing examples of newsletters. It includes "Zprávy iDNES.cz" (overview of the most important events), "Zprávy iDNES.cz" (lightning bolt message), and "Xman.cz" (extraordinary message). Each example is shown as a thumbnail of an email and includes a "zvětšit" (enlarge) link.
- Přehled typů zpráv, které si můžete objednat**: A table listing various newsletter types and their content.

Zpravodajství	Popis
Zprávy iDNES.cz	Přehled nejdůležitějších událostí dne Blesková zpráva MF DNES: Z aktuálního vydání
Sport iDNES.cz	Přehled nejdůležitějších zpráv dne Blesková zpráva
Ekonomika iDNES.cz	Přehled nejdůležitějších událostí dne Blesková zpráva
Magazíny	
Kultura iDNES.cz	Přehled nejdůležitějších událostí
Fincentrum.cz	Kurzovní lístek ČNB Závěrečné ceny SPAD

Příloha 2: Hypertextové odkazy na zpravodajském portálu iDNES (V České televizi vládní cenzura, stěžují si redaktori, 15.11.2007)

The screenshot shows a web browser window displaying an article on the iDNES website. The article title is "V České televizi vládní cenzura, stěžují si redaktori" (Government censorship at Czech Television, editors complain). The article text discusses the appointment of Jiří Janeček as general director of ČT, the departure of František Lambert, and the impact of government censorship on reporting. It also mentions the transition of the news department to a new team and the role of Jan Mrzena. The article includes several hyperlinks and a list of authors.

zpráv vypuštěna čistě z **technických** důvodů.

Za Petrova se postavil také generální ředitel ČT Jiří Janeček, podle něhož cenzura ve veřejnoprávní televizi neexistuje.

Tak ideální to přece jen není. Už před půl rokem docílili reportéři publicistiky odstavení tehdejšího šéfa vnější komunikace ČT a bývalého elitního normalizačního novináře Martina Švehy.

Šveha skrze etický panel ČT kritizoval podobu jejich reportáží. Nedlouho poté, co na to reportéři upozornili, televizi opustil. Koncem **roku** odchází i někdejší vrchní ředitel ČT František Lambert, a to kvůli své milionářské minulosti. - [více zde](#)

Ochod oznámil také **ředitel** zpravodajství Zdeněk Šámal. Bude šéfovat novému internetovému **portálu** Novy. Nečekaný přesun ke konkurenci zdůvodnil tím, že ho láká nová práce, kde se bude mít co učit. - [více zde](#)

Neoficiálně se v ČT hovoří i o tom, že se velice ochladily jeho vztahy s Janečkem. Pravda je, že Šámala si velmi chválil Lambert a v **soukromí** o něm hovořil jako o možném Janečkově nástupci.

Janeček se mezitím začal obklopat svými věrnými. A jsou to lidé, kteří opět vyvolávají pochybnosti. Personálním šéfem se v červnu stal Jan Mrzena, bývalý předseda Rady České televize, která Janečka v roce 2003 zvolila do čela ČT.

A do nově vytvořené pozice provozního ředitele dosadil Janeček Vladimíra Karmazína. Ten byl, stejně jako Janeček, před rokem 1989 členem KSČ. A od roku 1986 pracoval pro komunistickou **policii** SNB.

Kam dál?

- Exmilionář Lambert opouští Českou televizi
- Ředitel zpravodajství Šámal odchází z ČT do Novy
- Redaktoři ČT mluví o cenzuře, Janeček nesouhlasí

Autoři:

- Jan Mates MF DNES

odstartuje 1. června

Prima odvysílá zápasy z Eura také na internetu. A všechny živě

REKLAMA

NEJLEVNĚJŠÍ PNEU A ALU KOLA V ČR A SR www.nejlevnejsipneu.cz

ANKETA

Zajímá vás, co nabídne nová televize Z1?

ANO	617
NE	268

[více o tématu](#)

JobDNES

jobDNES.cz

VYSOKOŠKOLÁČI

Procesní inženýr - junior
Bohemia Job s.r.o.

S MATURITOU

ACCOUNT MANAGER pro jobDnes.cz
MAFRA, a.s.

VYUČENÍ A OSTATNÍ

technik/skladník
Revolution Media
nabízený plat:
15 000

bezpečnou formou spojení s garancí vím vnosem. Vítavý jistotou ze zákona pojištěný.

Aukro
www.aukro.cz

Každých 10 vteřin 1 prodaný předmět

Příloha 3: Jazyk tištěné a internetové žurnalistiky (VŘSR, hurá!, MF DNES, 6.11.2007)

A12 www.idnes.cz
PUBLICISTIKA
6. listopadu 2007 DNES

VŘSR, hurá!

Každý rok v listopadu se povinně slavil komunistický převrat z roku 1917. Jak to vlastně vypadalo?

POD LUPOU

DEVADEŠÁT LET OD REVOLUCE
O Velké říjnové socialistické revoluci z roku 1917 se učilo, že otřásla světem. Pro miliony lidí v komunistickém Československu to však byla vzdálená událost, již nerozuměli, ale s níž museli žít: učili se o ní ve školách, chodili na sovětské filmy, kreslili Auroru a četli oslavné básně.

Co se vlastně slavilo

VŘSR označuje převrat v tehdejší hlavním městě Ruska Petrohradě (později Leningrad, dnes Sankt Petěrburg), při němž se 7. listopadu 1917 pomocí ozbrojeného puče dostal k moci Lenin a jeho věrní. Dětem se síce uvádělo, že revolucionáři svrhli ruského vládce – cara, ale nebyla to pravda. Ten v té době už nevládl.

Slovníček revoluce

VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce (zkratka, kterou všichni museli znát). Kvůli změně kalendáře se říjnová revoluce připomínala v listopadu
Velký říjen – totéž jako říjnová revoluce, někdy se říkalo jen odváňeně Říjen
Měsíc ČSSP – měsíc Československo-sovětského přátelství, období, kdy se musely konat výstavy a promítat sovětské filmy
Lampionový průvod – povinné večerní vycházky dětí s rozsvícenými lampíky

Povinné symboly

Hlavními symboly, které se musely připomínat při každé oslavě VŘSR, byl Lenin a křížník Aurora. Lenin jako vládce revoluce nechyběl na žádném obraze či fotografii. O křížniku Aurora všichni museli vědět, že vystřelil z děla revoluci zahájil.

LUDEK NAVARA
redaktor MF DNES

Jindy nudné černobílé noviny mají nejednou radě obří titulky. Vlastně to není titulky, ale heslo: „Ať žije odkaz Velkého října!“

Taková hesla (ano, Velký říjen je skutečně s velkým písmenem) vidíme i na domech či ve vykladních skříních.

Ale ani je příliš nevnímáme. Zvykli jsme si.

Takto vypadala výročí komunistického převratu, který si povinně připomínalo i komunistické Československo. A tak by to nejspíš vypadalo i v těchto dnech, kdy – by komunistas z Evropy nezmezl.

Vzpomínáme na ruského prezidenta a dřívějšího komunistického funkcionáře Borise Jelcina? Rudé právo v roce 1987 informovalo o jeho projevu k příležitosti výročí revoluce takté: „Socialistická revoluce v Rusku je právem považována za rozhodující událost světových dějin, feki kandidát politického byra UV KSSS, první tajemník moskevského městského výboru KSSS Boris Jelcin při zahájení slavnostního zasedání moskevské veřejnosti věnovaného 70. výročí VŘSR. Spolu s účastníky jubilejních oslav i celou naši stranou prohlašujeme, že dílo Lenina, dílo října žije a vítězí, revoluce pokračuje.“

Dnes víme, že to byly jen nepravdivé fráze, ale pozoruhodný je slovník plný zkratek a hesel, který byl pro miliony lidí v Československu samozřejmostí.

Vyrůstali totiž s těmito hesly už odmládka.

Nejponuřejší měsíc v roce

„Učila jsem ruštinu od roku 1972, takže jsem do toho byla vtažena hned. Jakmile bylo výročí VŘSR, začínal Měsíc Československo-sovětského přátelství. Což bylo pro ruštináře neaktivnější období roku,“ popisuje tehdejší učitelka, která nechěla v této souvislosti uvést své jméno (redakce ho zná). Musela samozřejmě organizovat lampionové průvody a kontrolovat účast. „Průvod byl povinný. Bylo to docela nepřijemné. Uhlídat kluky ze sedmé osmé třídy bylo totiž náročné,“ popisuje učitelka.

Ona sama byla samozřejmě kontrolována nadřizenými, a pokud by se ukázalo, že její třída má malou účast na lampionovém průvodu, čekala by jí kritika. Zapojoval se však každý: učitelé vytvářeli výstavy nutili kreslit žaky Auroru, jini zase museli chodit s žáky na nejrůznější schůze a výstavy.

„Pak byly relace ve školním rozřádu. Vždy někdo z učitelů musel mít pětminutové pojednání pro celou školu. Organizovala se recitační soutěž Puškinův památník... A základní organizace KSČ pořádala v té době na škole svou výroční schůzi,“ vypočítává učitelka. Ale ve všechno bylo založeno jen na diktu shora. Učitelka popisuje: „Já jsem celou svou školní i vysokoškolskou docházku byla živěna dobovými informacemi, takže jsem nabyla přesvědčení, že vítězství dělnické třídy a porážka šlechty byly pro Rusko opravdu to nejlepší... Ze obyčejní lidé měli nejednou možnost rozhodovat. A takhle se to vysvětlovalo dětem. Ze to byla vláda lida a ne šlechtychky vyvolených...“

Ale nemysli si, že děti byly přimrou akcí a ideologie osudové zahliceny. „Braly to jako něco, co musí být. Jak přicházela výročí, jak to bylo v kalendáři, tak to prostě patřilo k životu. A samozřejmě se to zas tolik neprožívalo,“ popisuje učitelka. Připomíná, že pro ni a některé její kolegyně byl listopad nejpořtím měsícem. K dlouhým nocem a škaradému počasí se ještě přidaly povinnosti vyplývající z Měsíce Československo-sovětského přátelství. „Nej-

Donát Šajner
Soudruh Říjen

Je to tak doslova:
zvon Kremlu na naší vížce
poslal Vám pozdrav
Což mohl kdy znát den
o němž my zpíváme?

Soudruhu Říjne k počtě zbraň!

VŘSR

jem. A o návštěvy podivných výstav, které se ve stupném období nabitely, už vůbec ne. Posuďte sami: například Státní knihovna v Praze nabízela prohlídku různých spisů V. I. Lenina. Vedle spisu vydaných později předvedla i knihy a brožury vydané ještě za Leninova života. Na počest 70. výročí VŘSR zase uspořádala Městská výtavní síň na Žitkově náměstí v Hradci Králové výstavu knih Sovětský Slovník a jeho svět. Severomoravští filatelisté zase v Olomouci uspořádali výstavu známek s motivem Lenin a revoluce...

Kdo psal o VŘSR

„Oslava říjnové revoluce posílala věrný a oddaný vztah k Sovětskému svazu a tak také byla brána. To se projevilo samozřejmě i v literatuře. Byl zde požadavek, který bylo třeba naplnit,“ popisuje Michal Jareš z Ústavu pro českou literaturu Akademie věd. A současně připomíná patrný rozdíl mezi tvorbou oslavující výročí revoluce v první polovině 20. století a v období normalizace. „V první období psali o revoluci autoři, kteří tomu tématu věřili a byli naruzeni kolem roku 1960 (Nezval, Hałas), zažili sociální nejistoty, takže revoluce byla pro ně naplněním snu. V období normalizace však psali o říjnové revoluci většinou družobní spisovatelé, kteří připravili básně s „povinnými“ slovy jako „Lenin“ a „říjen“ a poslali je do Rudého práva. Vira či přesvědčení o tom evidentně nebyly,“ připomíná.

Většina líto o obyčejnou vybykllost, aktivitu navíc, za níž se kupříkladu skrývala snaha získat výhody. „Za „angažovanou“ básně byly jisté nějaké peníze navíc, nežli přístih občerstveního vydání nové knize, než co se jinak muselo čekat někdy i mnoho let,“ podotýká Jareš.

Ke kneci komunistické éry se zájem o tento druh literatury stal čistě formální záležitostí. I vydavatelství sama přistupovala k vydávání těchto „děl“ opatrně. Někdy se už počítalo s tím, že vznikne finanční ztráta, a proto rovnou vycházely různé sborníčky starších textů, mnohdy i na cyklonitulu, aby náklady byly co nejmenší. Tyto sborníčky se pak rozdávaly jako podělavky pro nejzřejmější recitační soutěže nebo rozhlásová vysílání ve školách nebo závodech,“ dodává Jareš.

Revoluce na filmovém plátně

VŘSR a následující Měsíc Československo-sovětského přátelství byl důležitým obdobím pro všechny provozovatele kin v celé zemi. Kina musela upravit svůj program a pořádat různé festivaly sovětských filmů. „V praxi to vypadalo následovně: v nejluxusnějších brněnském kině Moskva, dnes Šcala, býval tradiční festival sovětských filmů. Na první večer byl povinný soudruh z krajského výboru strany a hrál se zpravidla ten ideově nejzávažnější film. V dalších dnech se nabídka měnila. Někdy však nastaly komplikace. Například v roce 1982 měl být součástí programu konečně uvolněný trezorový snímek Elema Klimova Agonie, konec Rasputina. Titul byl i na plakátech, ale nejednou přišla zpráva, že se hrát nebude. Pozastavení si vyžádala sovětská ambasáda. Po nastalém odúvu se film do programu vrátil a za pár dní přišla zpráva o úmrtí Leonida Brežněva,“ popisuje filmový teoretik Jaromír Blázkovský.

Zároveň o film Agonie, konec Rasputina zájem byl, o mnoha jiných sovětských filmech se to fičt nemohlo. Nad jednotlivými představeními si tedy brávaly jakýsi pattonařský nebo společenský a konečně organizace. Socialistický svaz mladěm, Červený kříž, svaz žen... „Jaky to mělo smysl? Na jedné straně si kino vykazalo návštěvnost, na druhé samotná základní organizace si vykazala činnost. Někdy to byla jediná kulturní akce za celý rok,“ připomíná Blázkovský.

Manévry ve městech

Oslavy VŘSR se však dotýkaly všech. Zvlášt tehdy, slavilo se výročí kulaté. Nikdo takovou „událost“ prostě nesměl přehlédnout.

A nepřehlédli.

Například Rudé právo již dva dny před výročím v roce 1987 informovalo, že odkaz Velkého října připomene Pražanům a návštěvníkům hlavního města slavnostní ohňostroj. Ten byl připraven na večer před výročím, což tehdy připadlo na pátek 6. listopadu v 18. hodin, provoz opět zahájil 7. listopadu v 10.00 hodin. V sobotu 7. listopadu se v poslední rozezní pražské sítě. Jejich dvouminutový nepřerušovaný tón doprovázel začátek VŘSR před 70 lety.

Říjen zanechal nejen ve mně, ale v celé naší rodině hlubokou lásku k sovětskému lidu...

Plukovník B. Hruška v Rudém právu 7. listopadu 1987

uzavřeny už od pátého rána, další se uzavřely večer. Z bezpečnostních důvodů bude také uzavřeno okolí dělostřeleckých postavení na Letné. Od 18.50 hodin do ukončení ohňostroje se zastaví doprava na nádražích a mostech pod Petřínem a Karmelitském ulici. Lanová dráha na Petřín přestane jezdit 6. listopadu v 18. hodin, provoz opět zahájí 7. listopadu v 10.00 hodin. V sobotu 7. listopadu se v poslední rozezní pražské sítě. Jejich dvouminutový nepřerušovaný tón doprovázel začátek VŘSR před 70 lety.

Podivné příležitosti

Oslavy VŘSR se měly stát pro veřejnost příležitostí k návštěvám muzeí, výstav i památníků.

V praxi to nefungovalo. „Prodejní výstava byla ve středu otevřena v Zelené ulici v Praze. Zákazníci si mohli zakoupit zajímavou keramiku a porcelán, které zatím nejsou na státní. Toto zboží bylo dovezeno především z Leningradu. Čajka nabízí také široký sortiment elektroniky a optických přístrojů, mimo jiné barevných televizorů Elektron 380 a 400. Tímto zbožím se zabývá firma Karmelitské ulici. Lanová dráha na

Příloha 4: Jazyk tištěné a internetové žurnalistiky (VŘSR, hurá! Jak se oslavovalo..., iDNES, 6.11.2007)

VŘSR, hurá! Jak se oslavovalo...
6. listopadu 2007 16:30 velikost textu:

O Velké říjnové socialistické revoluci z roku 1917 se učilo, že otláčila světlem. Pro miliony lidí v komunistickém Československu to však byla vzdálená událost, již nerozuměli, ale s ní museli žít. Učili se o ni ve školách, chodili na sovětské filmy, kreslili Auroru a četli oslavné básně.

Lindy nudné černobílé noviny mají najednou rudé obří tluky. Vlastně to není tlukle, ale heslo: "Ať žije odkaz Velkého října!"

Tatová hesla (ano, Velký říjen je skutečně s velkým písmenem) vidíme i na domech či ve výkladních skříních. Ale ani je příliš nevnímáme.

Zvyklí jsme si. Tělo vypadal výročí komunikačního převratu, který si povinně připomínalo i komunistické Československo. A tak by to nejspíš vypadalo i v těchto dnech, kdyby komunismus z Evropy nezmižel.

Vzpomínáte na ruského prezidenta a dřívějšího komunikačního funkcionáře Borise Jelcina? Rudé právo v roce 1987 informovalo o jeho projevu k příležitosti výročí revoluce takto: "Socialistická revoluce v Rusku je právem považována za rozhodující událost světových dějů, řekl kandidát politického byra ÚV KSSS, první tajemník moskevského městského výboru KSSS Boris Jelcin při zahájení slavnostního zasedání moskevské veřejnosti věnovaného 70. výročí VŘSR. Spolu s účastníky jubilejních oslav i celou naši stranou pronášejeme, že dílo Lenina, dílo října žije a vítězí, revoluce pokračuje."

Dnes víme, že to byly jen nepravdivé fráze, ale pozoruhodný je slovník plný zkratka a hesel, který byl pro miliony lidí v Československu samozřejmostí.

Vyrůstali totiž s těmito hesly už odmalčka.

Nejponuřejší měsíc v roce
"Učila jsem ruštinu od roku 1972, takže jsem do toho byla vtažena hned. Jakmile bylo výročí VŘSR, začínal Měsíc Československo-sovětského přátelství. Což bylo pro ruštináře nejaktivnější období roku," popisuje tehdejší učitelka, která nechce ve této souvislosti uvést své jméno (redakce ho zná).

Musela samozřejmě organizovat lampionové průvody a kontrolovat účast. "Průvod byl povinný. Bylo to docela nepřijemné. Uhlídat kluky ze sedmé samé třídy bylo totiž náročné," popisuje učitelka.

Ona sama byla samozřejmě kontrolována nadřizujícími, a pokud by se ukládalo. Ze její třídy má matou učít na lampionovém průvodu, řekla by jistě. Zapojoval se však každý učitel výtvárné výchovy nutli kreslit záky Auroru, jiní zase museli chodit s žáky na nejrůznější schůzky a výstavy.

*Pak byly relice ve školním rozhlasu. Vždy někdo z učitelů musel mít pětiminutové pojednání pro celou školu. Organizovala se recitační soutěž Puškinův památník... A základní organizace KSC

HLAVNÍ ZPRÁVY
Filip užšítk v žele KČM, Roudorff přirovnal stranu k trabantu
Y Chuehli se srazil automobil s dostihovým koněm
Jiřina mistrin, Ostrava de pohár, Bohemians sestoupili
Fanoušci Brna neidřili hřeti světlíce na hlístě, pak petardv na policisty

REKLAMA
Zřítelili jsme - koupit internetek in...
Obchodní-dům.cz
Samsung M 1711 N bílá
Obvyklá cena: 2090 Kč
Náše cena: 1 790 Kč
Koupit
Váštv Fischer doporučil...
Chcete své milované obdarovat...
Ušetřete desítky tisíc korun na...
A jak výhodnou ji chcete? Je nebo...
CZECH TOP HOTEL...
ODMĚNA KONFERENCE PRO...
DALŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

Ke konci komunistické éry se zájem o tento druh literatury stal častě formální záležitostí. I vydavatelství sama přistupovala k vydávání těchto "odě" opatrně.

"Někdy se už počítalo s tím, že vznikne finanční ztráta, a proto rovnou vycházely různé sborníky starších textů, mnohdy i na cyklostylu, aby náklady byly co nejnižší. Tyto sborníky se pak rozdávaly jako podklady pro nejrůznější recitační soutěže nebo rozhlasová vysílání ve školách nebo závodech," dodává Jareš.

Revoluce na filmovém plátně
VŘSR a následující Měsíc Československo-sovětského přátelství byl důležitým obdobím pro všechny provozovatele kin v celé zemi. Kina musela upravovat svůj program a pořádat různé festivaly sovětských filmů.

"V praxi to vypadalo následovně: v nejluxusnějším brněnském kině Moskva, dnes Scala, býval tradiční festival sovětských filmů. Na první večer byl pozvání soudruzi z krajského výboru strany a hrál se zpravidla ten ideově nejzávažnější film. V dalších dnech se nabídka měnila. Někdy však nastaly komplikace. Například v roce 1982 měl být součástí programu konečně uvídnělý trezorový snímek Elena Kírnova Agánie, konec Rasputina. Titul byl i na plakátech, ale najednou přišla zpráva, že se hrát nebude. Pozastavení si vyžádala sovětská ambasáda. Po nastání odjivu se film do programu vrátil a za pár dní přišla zpráva o úmrtí Leonida Brežněva," popisuje filmový teoretik Jaromír Blažepovský.

Zatímco o film Agánie, konec Rasputina zájem byl o mnoha jiných sovětských filmech se to říci nemohlo. Nad jednotlivými představeními si tedy brávaly jakási patronát školy nebo společenské a zájmové organizace. Socialistický svaz mládeže, Červený kříž, svaz žen...

"Jaký to mělo smysl? Na jedné straně si kino vykazovalo návštěvnost, na druhé samotná základní organizace si vykazovala činnost. Někdy to byla jediná kulturní akce za celý rok" připomíná Blažepovský.

Co se vlastně slavilo
VŘSR označuje převrat v tehdejších hlavních městě Ruska Petrohradě (později Leningrad, dnes Sankt Petěrburg), při němž se 7. listopadu 1917 pomoci ozbrojeného puče dostal k moci Lenin a jeho věrní.

Dětem se sice vyprávělo, že revolucionáři svrhli ruského vládce – cara, ale nebyla to pravda. Ten v té době už nevládl.

SLOVNÍČEK REVOLUCE
VŘSR – Velká říjnová socialistická revoluce (zkratka, kterou všichni museli znát).
Kvůli změně kalendáře se říjnová revoluce připomínala v listopadu
Velký říjen – totéž jako říjnová revoluce, někdy se říkalo jen odvážně Říjen
Měsíc ČSSP – měsíc Československo-sovětského přátelství, období, kdy se musely konat výstavy a promítat sovětské filmy
Lampionový průvod – povinné večerní vycházky dětí s rozsvícenými lampiony

POVINNÉ SYMBOLY
Hlavními symboly, které se musely připomínat při každé oslavě VŘSR, byl Lenin a křížník Aurora. Lenin jako vůdce revoluce nechtěl být na žádném obraze či fotografii. O křížníku Aurora všichni museli vědět, že výsledek z děla revoluci zahájil.

Příloha 5: Text a obraz na zpravodajském portálu iDNES a v MF DNES (Zde byli za odměnu vrazi z Osvětimi, MF DNES, 10.11.2007)

DNES 10. listopadu 2007 ZE SVĚTA www.idnes.cz A7

Zde byli za odměnu vrazi z Osvětimi

Reportéři MF DNES šli po stopách nově nalezených fotografií z nacistické chaty, kde se za války bavil Mengele

Miedzybrodzie, Osvětím (Od naší zvláštní zpravodajky) - K té dřevěné chatě v kopcích nad obcí Miedzybrodzie vede stromá cesta. Nahoře vás čeká krásný výhled na jezero a hory. Ideální místo pro odpočinek „tvrdě pracujících“ nacistů v neslédké Osvětimi. A tak po krivě-láke pěšné do kopců za války táhla šňára ztročených vězňů. Esesákům stavěli hořelky, kde by se mohli „odragovat“. Ti řádově samozřejmě jen za zásluhy – tři dny v horách za zastřelení jednoho vězně na ústečku. Osm, když ho chytanou živého a vytlačou z něj, kdo mu pomáhal.

■ Očima reportérky

Magdalena Sodomková navštívila chatu, kam jezdili nacisté sloužící v Osvětimi

Fotografie rozesmátých nacistů z chaty Solahütte v osobním albu pobočníka velitele Osvětimi Karla Höckera nově zveřejnilo Muzeum holokaustu v Washingtonu. Ta hospoda zatím stojí a ještě žije lidé, kteří mají tyto obrázky v živé paměti.

Hoď ten chleba do bahna!

„Když si Němci vyhlédli náš ves, vystřehovali nás. Pamatuju si, jak zubožení, podvyživení vězňi nosili přímo na zádech kameny z lozu. Jedna vesničanka jim chtěla dát chleba, ale chytli ji. Mohli ji za to hned zastřelit. Jeden esesák jí však přikázal, aby ho hodila do bahna. Z ruky do ruky někomu něco dávat bylo zakázané. A teprve tehdy si ho vězeň mohl sebrat. Zrovna ten Němec byl milosrdný.“ vzpomíná jeden z mála pamětníků, třiaosmdesátiletý Stanisław Dušek z Miedzybrodzie. Šlo při tom se svým synem pod okny, kde přespával velitel vyhlazovacího tábora v Osvětimi Rudolf Höss. Jenže práce na stavbě, na první pohled malé dřevence, se rovnala smrti. „Vězni, kteří chaty v kopcích stavěli, umírali vyčerpáním. Jeden bývalý boxer si raději zranil nohu, jen aby mohl zůstat v Osvětimi. Dostal se pak do banků, kde nebyl režim tak přísný, a jen tak přežil.“ líčí ředitel muzea v Osvětimi Piotr Setkiewicz.

Fotografie ze Solahütte, na nichž nacisti včetně velitele Osvětimi Hö-

SEM JEZDILI. Stanisław Dušek (83), který nacistické rekreaty zažil, se synem před chatou Solahütte. FOTO: MAPA - ALEXANDR SATINSKY

(NE)SLAVNÍ REKREANTI. Před chatou je na snímku z roku 1944 i Mengele (druhý zleva, stíněný rukou). FOTO: AP

OPRAVDU K POPUKÁNÍ. Záhava je v plném proudu – nacistický dýchánek na chatě poblíž Osvětimi. FOTO: AP

„alpskou chatu v polských horách“ na jedno odpoledne skutečně dostal. „Přišli jsme tam asi na šest hodin. Pomáhali jsme odklízet sut po řemeslnících a hrabat listy na zahrádě. Připadal jsem si tam trochu jako na svobodě. Do Ostravy, odkud pocházím, odtud už není daleko, jenže útěk se mi nepodařilo.“ líčí. Nacisti věděli, jak silná je touha vězňů dostat se z lágru pryč. „Brali proto na své odpočinkové sídlo jako kuchařky, představitel svědkyně Jehovovy. Jejich víra totiž přikazuje v pokorou strpět, co jim osud přinese. U nich byla velká záruka, že neutouž.“ říká Setkiewicz.

Dovolená podle Hösse

Propast mezi Osvětimi a Solahütte je ale menší, než se na první pohled zdá. V koncentračním lágru Němci s až fanatickým smyslem pro pořádek třídili na jedna hromadu milióny kufří, ještě podepsaných, na druhou milióny brýlí, a na další milióny chlapečských bagančů i mědných stříbrných netušících obětí. V Solahütte musel vládnout řád. Nacisté měli přísně zorganizovanou dopravu, střídali se na 25 kilometrů vzdálené chatě po turnusech. Esesáky přijížděly v malých autobusech. Žádná zbytečná cesta. Žádné plynárenské benzinem.

Zatímco do vyhlazovacího tábora jezdí i dnes davy lidí z celého světa, Solahütte je téměř zapomenout. „Málokdo si ty časy ještě pamatuje.“ říká vesničan Dušek a dodává: „Jeden vězeň, který pomáhal tu chalupu stavět, se sem přijel v osmdesátých letech podívat. A když to viděl, selhalo mu srdce. Jinak sem nikdo moc nejezdí. Každý chce zapomenout.“ říká Dušek.

Chatu čeká demolice

V nejdejších nacistickém hřbitově je nyní sezonní hospoda, kde se čepuje pivo. Turisté, kteří bydlí v přilehlých chatkách, mnohdy nemají, co se zde odehrávalo.

„Přívodně jsem tu chatu chtěl rekonstruovat, ale nemám tolik peněz. Není památkově chráněná, takže bude výhodnější, když ji zbourám a postavím na jejím místě nový hotel.“ říká MF DNES majitel budo- v Krzyżstof Budzewski. „Až přijedete napřesrok, možná už Solahütte nesparíte.“ dodává Setkiewicz.

MAGDALENA SODOMKOVÁ

Příloha 6: Text a obraz na zpravodajském portálu iDNES a v MF DNES (Dřív se tu bavili vrazi z Osvětimi, dnes tu čepují pivo, iDNES, 10.11.2007)

Dřív se tu bavili vrazi z Osvětimi, dnes tu čepují pivo - iDNES.cz - Windows Internet Explorer

http://zpravy.idnes.cz/driv-se-tu-bavili-vrazi-z-osvetimi-dnes-tu-cepuji-pivo-pf-jzahranici.asp?c=A071109_221354_zahranici_mia

Sobota, 17. listopadu 2007, Sobota, má Amet | [přihlásit](#) | [testovat](#) | [přidat domovskou stránku](#)

HLAVNÍ ZPRÁVY

Filip zůstává v žele KČM, Radoslav přirovnal stranu k trabantu

Y Chuehli se srazil automobil s dostihovým koněm

Slavia mistrem, Ostrava do poháru, Bohemians sestoupili

Fanoušci Brna nejdříve hátili světlice na hlístě, pak paterdy na policisty

REKLAMA

Obchodní-dům.cz
Whirlpool AKZ 433 K nerez
Obvyklá cena: 18990 Kč
Název cena: 13 590 Kč
Koupit

REKLAMA

FTX
22.3.2008
TOP Hotelů
Průběh Československa
ODBORNÁ KONFERENCE PRO POSKYTOVATELE INTERNETU
Český FTIX Forum 2008, odborná konference určená pro ISP a jeho operátory, vývojářské firmy, hosty
FTIX-01 www.ftix.cz

REKLAMA

Clarion Congress Hotel Prague

REKLAMA

BARCELONA od 5199 Kč
DUBLIN od 4840 Kč
LONDÝN od 6008 Kč
MADRID od 6399 Kč
Rezervujte právě teď
www.czechairlines.com

REKLAMA

Aukro
www.aukro.cz

DALEŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

Dřív se tu bavili vrazi z Osvětimi, dnes tu čepují pivo velikost textu: □ □ □

10. listopadu 2007 1:08

Fotografie rozasmáhlých nacistů z chaty Solahütte v osobním albu pobočnicka velitele Osvětimi Karla Höckera koncem října zveřejnilo Muzeum holokaustu ve Washingtonu. Ta hospoda zatím stojí a ještě žijí lidé, kteří mají tyto obrázky v živé paměti.

K té dřevěné chatě v kopcích nad obcí Miedzobrodze vede strmá cesta. Nahoře vás čeká krásný výhled na jezero a hory. Ideální místo pro odpočinek "tvrdě pracujících" nacistů v nedaleké Osvětimi. A tak po chvíli se pěšáci do kopců za války táhla šňůra zatroušených vězňů.

foto: Alexandr Satinský, MAFA

Kazimierz Dudek s otcem Stanislavem sedí pod oknem místnosti, kde odpočíval velitel táboru Rudolf Höss.

Prohlédni fotky

Obrázek

(NE)SLAVNÍ REKREANTÍ: Příklad ohazů je na snímku z roku 1944 i Mengele (druhý zleva, stříbrný proužek). Esesákům stavěli hotýlek, kde by se mohli "odreagovat". Ti řádovi samozřejmě jen za zásluhy – tři dny v horách za zastřelení jednoho vězně na útěku. Osm, když ho chytnou živého a vytlučou z něj kdo mu pomáhal.

Hod ten chleba do bahna!
"Když si Němci vyhlédli naši ves, vystěhovali nás. Pamatuji si, jak zubožení, podvyživení vězni nosili přímo na zádech kameny z lovu. Jedna vesnička jim chtěla dát chleba, ale chytli ji. Mohli jí za to hned zasařit. Jeden esesák jí však přikázal, aby ho hodila do bahna. Z ruky do ruky

iDNES.cz FOTOGALERIE

zprávy Sport Ekonomika Kultura Ono Znáni Bazar Finance Mobil Trestní Auto Bydlení Centrální Zábavy Blog Hry Přílohy Více

Sobota, 17. listopadu 2007, Sobota, má Amet | [přihlásit](#) | [testovat](#) | [přidat domovskou stránku](#)

[zpět na článek](#) [další](#)

Autor: ushmm.org

Útočiště členů jednotek SS v Solahütte, 30 kilometrů od Osvětimi.
Útočiště členů jednotek SS v Solahütte, 30 kilometrů od Osvětimi.

[poslat e-mailem](#) [ukázat odkaz na fotku](#)

Více informací k tématu:
Dřív se tu bavili vrazi z Osvětimi, dnes tu čepují pivo
vydáno 10.11.2007 1:08
Fotografie rozasmáhlých nacistů z chaty Solahütte v osobním albu pobočnicka velitele Osvětimi Karla Höckera koncem října zveřejnilo Muzeum holokaustu ve Washingtonu. Ta hospoda zatím stojí a ještě žijí lidé, kteří mají tyto obrázky v živé paměti. [přidat odkaz](#)

TIPY PRO PROHLÍŽENÍ

šipky vlevo a vpravo na klávesnici přepínají mezi obrázky
klávesa plus na numerické klávesnici otevře velký náhled, klávesa Esc náhled zavře

iDNES.cz DNES

[iDNES.cz pro vás](#) [TV iDNES](#) [Zprávy na mobil](#) [Zprávy na mobil](#) [RSS](#)

© Copyright 1998 – 2008 MAPRIA a.s. a společnosti Profitmedia, Realita, CTK, Jablechův ústřední úřad včetně přebíraných stránek je součástí MAPRIA a.s. zápisem.

[o nás](#) [kontakt](#) [právní](#) [iDNES.cz](#) [GD](#)